

SLEZSKÁ UNIVERZITA V OPAVĚ

Filozoficko-přírodovědecká fakulta v Opavě

Libuše Soukopová

Obor: knihovnictví

**Role Svazu knihovníků a informačních pracovníků ve
veřejných knihovnách se zaměřením na region
Moravskoslezského a Olomouckého kraje**

**The role of the Association of Library and Information
professionals in public libraries with focus on Moravian-
Silesian and Olomouc regions**

Bakalářská práce

Opava 2011

Vedoucí bakalářské práce:
Mgr. Barbora Koneszová

Abstrakt

Bakalářská práce se věnuje činnosti Svazu knihovníků a informačních pracovníků ve veřejných knihovnách. Je zasazena do historického kontextu se vznikem prvních knihovnických spolků, včetně vzniku novodobého spolku v šedesátých letech minulého století. Mapuje nejdůležitější oblasti, do kterých svaz za celou dobu své existence zasáhl, a podrobněji seznamuje s činností regionální pobočky tohoto sdružení v Moravskoslezském a Olomouckém kraji. Praktická část představuje jednotlivé projekty a aktivity na příkladech deseti knihoven z tohoto regionu. Cílem práce je srovnání jednotlivých projektů v závislosti na velikosti obce nebo města, místních podmínek a dalších faktorů, které mohou adekvátní odezvu u obyvatelstva ovlivňovat.

Klíčová slova

Knihovnické spolky - Svaz knihovníků a informačních pracovníků - SKIP - knihovny - veřejné - Moravskoslezský kraj - Olomoucký kraj.

Abstract

The Bachelor's thesis pursues an activity of the Association of Library and Information Professionals in public libraries. It is historically contextualized with an establishment of the first librarian associations, including the origin of modern association in the 60's. It covers the most important areas that the Association affected during the whole time of its existence and it introduces the activity of a regional branch of this association in Moravian-Silesian and Olomouc regions in detail. The practical part introduces the individual projects and activities on the example of ten libraries from this region. The aim of the Bachelor's thesis is a comparison of the individual projects depending on a size of a municipality, local conditions and other factors that can influence appropriate citizens' response.

Key words

librarian associations – Association of Library and Information Professionals – SKIP – libraries – public – Moravian-Silesian region – Olomouc region.

Slezská univerzita v Opavě
Filozoficko-přírodovědecká fakulta v Opavě
Akademický rok: 2010/2011

Studijní program: Informační studia a knihovnictví
Forma: Kombinovaná
Obor/komb.: Knihovnictví (Kk)

Podklad pro zadání BAKALÁŘSKÉ práce studenta

PŘEDKLÁDÁ:	ADRESA	OSOBNÍ ČÍSLO
SOUKOPOVÁ Libuše	Voskovcova 6, Olomouc - Nové Sady	F081511

TÉMA ČESKY:

Role Svazu knihovníků a informačních pracovníků ve veřejných knihovnách se zaměřením na region Moravskoslezského a Olomouckého kraje.

NÁZEV ANGLICKY:

The Role of The Association of Library and information professionals in public libraries with focus on Moravian-Silesian and Olomouc Regions.

VEDOUCÍ PRÁCE:

Mgr. Barbora KONESZOVÁ - UBK

ZÁSADY PRO VYPRACOVÁNÍ:

Cílem práce je zmapování činnosti Svazu knihovníků a informačních pracovníků ve veřejných knihovnách v historickém kontextu se vznikem prvních knihovnických spolků. Důraz je kladen zejména na činnost Svazu v Moravskoslezském a Olomouckém kraji a jeho nezastupitelnou úlohu ve veřejných knihovnách. Na příkladech vybraných knihoven z regionu jsou představeny jednotlivé aktivity a vzájemně srovnány s cílem zmapovat, jak k jednotlivým projektům vybrané knihovny přistupují.

SEZNAM DOPORUČENÉ LITERATURY:

Archiv SKIP 10. Český Těšín. 1992-.
Bulletin SKIP : Spolku knihovníků a informačních pracovníků ČR. Praha : SKIP, 1992-. ISSN 1210-0927.
Čtenář : měsíčník pro práci s knihou. Praha : Academia, 1949-.
CEJPEK, Jiří. Československé knihovnictví. Praha : SPN, 1965. 162s.
CEJPEK, Jiří et.al. Dějiny knihoven a knihovnictví. 2. vyd. Praha : Karolinum, 2002. 247 s. ISBN 80-246-0323-3.
LAŠŤOVKA, Marek et.al. Pražské spolky : soupis pražských spolků na základě úředních evidencí z let 1895-1990. Praha : Scriptorium, 1998. 840 s. ISBN 80-902151-9-X.

Podpis studenta:

Libuše Soukopová

Datum:

29.3.2011

Podpis vedoucího práce:

[Handwritten signature]

Datum:

29.3.2011

Podpis vedoucího katedry:

[Handwritten signature]

Datum:

30.3.2011

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně s využitím uvedených pramenů a literatury. Souhlasím s prezenčním zpřístupněním práce v Ústřední knihovně Slezské univerzity v Opavě.

V Olomouci dne 5. dubna 2011

Libuše Soukopová

Poděkování

Děkuji vedoucí mé bakalářské práce Mgr. Barboře Koneszové za trpělivé vedení a cenné podněty při zpracování této práce. Děkuji místopředsedkyni Sekce veřejných knihoven SKIP RNDr. Lence Pruckové za odborné konzultace, dále děkuji předsedkyni regionální pobočky SKIP Moravskoslezského a Olomouckého kraje Janě Galášové za možnost přístupu k archivu této pobočky, Jaroslavě Biolkové, seniorce SKIP, za půjčení podkladů a konečně můj dík patří všem knihovníkům vybraných knihoven za vstřícnost a za jejich zkušenosti, které jsem mohla využít v této práci.

Obsah

Úvod.....	7
1 Historické aspekty vzniku Svazu knihovníků a informačních pracovníků	10
1.1 Vývoj knihovnických spolků od roku 1919 do roku 1989.....	11
1.2 Svaz knihovníků a informačních pracovníků.....	13
1.3 Odborné orgány SKIP	15
1.3.1 Klub dětských knihoven.....	15
1.3.2 Sekce veřejných knihoven.....	17
1.3.3 Další odborné orgány	19
1.4 Představení jednotlivých regionů.....	21
1.5 Úloha Svazu knihovníků a informačních pracovníků ve veřejných knihovnách...	24
1.5.1 Legislativa	25
1.5.2 Transformace veřejných knihoven.....	27
1.5.3 Programy na podporu knihoven	28
2 Regionální pobočka Svazu knihovníků a informačních pracovníků – Moravskoslezský a Olomoucký kraj	31
2.1 Historie a činnost regionální pobočky.....	31
2.2 Spolkové aktivity	33
3 Aktivity Svazu knihovníků a informačních pracovníků ve vybraných knihovnách regionu	35
3.1 Propagační aktivity knihoven.....	36
3.1.1 Březen – měsíc čtenářů	36
3.1.2 Týden knihoven.....	40
3.1.3 Kamarádka knihovna	42
3.2 Projekty na podporu čtenářství v oslovených knihovnách.....	43
3.2.1 Den pro dětskou knihu	43
3.2.2 SUK 200* Čteme všichni.....	45
3.2.3 Programy pro prvňáčky.....	45
3.2.4 Kde končí svět.....	48
3.2.5 Webovou divočinou	49
3.2.6 Regionální projekty Klubka	49
3.3 Shrnutí	54
Závěr	57
Seznam použitých pramenů a literatury	60
Seznam tabulek a grafů	70
Seznam použitých zkratk.....	71

Úvod

„Každý dnes disponujeme svou individuální svobodou, ale na to, aby náš hlas byl alespoň trochu slyšet, nestačí individuální hlas. V demokratické společnosti jsme schopni své zájmy prosazovat mnohem úspěšněji společně a k tomu by měl sloužit profesní knihovnický spolek. Není pochyb o tom, že si většinou všichni přejeme, aby knihovnický spolek byl tím, kdo reprezentuje naše zájmy a umí je prosadit ve víru společenského dění. Jak lze ale tušit, naplnění tohoto přání není tak úplně jednoduché, protože každý z nás má podstatně odlišné představy o tom, co jsou to ‚jeho‘ či ‚naše‘ zájmy a jak je možné je prosadit. Je proto naším věčným úkolem hledat a nalézat nějakou společnou vizi a volit správnou taktiku pro její uskutečnění.“¹

Tématem předkládané práce je činnost Svazu knihovníků a informačních pracovníků ve veřejných knihovnách se zaměřením na práci regionální pobočky v Moravskoslezském a Olomouckém kraji. Téma je zasazeno do historického kontextu se vznikem prvních knihovnických spolků a především vznikem novodobého knihovnického spolku v roce 1968. Hlavním těžištěm práce zůstává činnost Svazu knihovníků a informačních pracovníků (dále SKIP) ve veřejných knihovnách po roce 1990. Cílem je tedy zmapování všech oblastí, do kterých SKIP v průběhu dvaceti let zasáhl ve prospěch veřejných knihoven. Na příkladě deseti vybraných knihoven daného regionu jsou představeny projekty a aktivity SKIP a je porovnáváno, jak jednotlivé knihovny k těmto aktivitám přistupují.

Podnětem k mé práci bylo zjištění, jak dalece se v této otázce angažovali moji předchůdci v domovské knihovně počínaje profesorem Antonínem Šprincem, velkou osobností generace knihovníků ve dvacátých letech minulého století a jedním ze zakladatelů Spolku obecních veřejných knihovníků v roce 1927, až po jeho následovníky, mé bývalé a současné kolegy v Knihovně města Olomouce, kteří se aktivně věnují práci v regionální pobočce SKIP v Moravskoslezském a Olomouckém kraji.

Práce je členěna do tří kapitol. Část první kapitoly je věnována uvedení do problematiky spolkové činnosti, spolkové legislativy a definicím základních pojmů.

---

¹ RICHTER, Vít. 15 let SKIP. *Bulletin SKIP*. 2005, roč. 14, č. 2, s. 3-9.

Poté jsou nastíněny historické souvislosti vzniku prvních knihovnických spolků a vzniku Svazu českých knihovníků a informačních pracovníků v roce 1968 až po násilné přerušování jeho činnosti o dva roky později. Převážná část kapitoly je věnována obnovenému SKIP a jeho činnosti po roce 1990. Pozornost je soustředěna na jednotlivé odborné orgány, zejména na Klub dětských knihoven a Sekci veřejných knihoven, jež hrají důležitou roli v činnosti veřejných knihoven. Stručně jsou představeny jednotlivé regionální pobočky SKIP. Dále je pozornost věnována úloze SKIP ve veřejných knihovnách, včetně vymezení pojmů a nastínění všech oblastí, do kterých SKIP za dobu své existence ve prospěch českých knihoven zasáhl. Jednalo se zejména o problematiku legislativy, transformace veřejných knihoven a programů na podporu knihoven jako je například program *Veřejných informačních služeb knihoven* (dále VISK), *Knihovna 21. století* a další.

Druhá kapitola je zaměřena na regionální pobočku SKIP v Moravskoslezském a Olomouckém kraji. Popisuje založení pobočky v roce 1990, její činnost a spolkové aktivity, včetně členské základny a grafu jejího pohybu v letech 1994-2009.

Ve třetí kapitole řešící praktickou část práce jsou na vzorku deseti různě velkých knihoven v regionu představeny jednotlivé projekty a aktivity. V kapitole je porovnáno zapojení knihoven do propagačních akcí i do aktivit na podporu čtenářství. Vzorek knihoven byl vybrán na základě kritéria pro určení standardů *Veřejných knihovnických informačních služeb* (dále VKIS), kterým je rozsah obsluhované populace. Tato část je v příloze doplněna grafy, které dokumentují vždy za určité časové období počet knihoven registrovaných do projektů jako jsou *Březen - měsíc čtenářů*, *Noc s Andersenem* a *Týden knihoven*. Registraci do těchto projektů provádí knihovny samy a řada knihoven se zapojí, aniž by se registrovala. Přesná čísla proto nelze prakticky zjistit. Podle mých zjištění oficiální statistiky centrální orgány SKIP nevedou, proto jsem byla odkázána na čerpání údajů z výročních zpráv a Bulletinů SKIP. I přes veškeré úsilí se mi nepodařilo v letech 2006 a 2007 u *Týdne knihoven* a v roce 2008 u *Března - měsíce internetu* ani z těchto zdrojů žádná data zjistit. Pouze u *Noci s Andersenem* jsem mohla vycházet z oficiálních statistik, které mi poskytly pracovnice dětského oddělení Knihovny Bedřicha Beneše Buchlovana v Uherském Hradišti. U dalších aktivit, které probíhají teprve krátce, například *Kamarádka knihovna*, *Den pro dětskou knihu* nebo *Škola naruby* není účelné z několika údajů vytvářet grafy, proto jsou výsledky uvedeny pouze v textu.

Závěrečná část kapitoly je věnována shrnutí, porovnání a nastínění možných faktorů, které ovlivňují úspěšnost či neúspěšnost jednotlivých aktivit v daných knihovnách.

Jak jsem již uvedla, většinu údajů jsem čerpala ze svazového periodika Bulletinu SKIP, výročních zpráv, archivu regionální pobočky SKIP Moravskoslezského a Olomouckého kraje a internetových zdrojů. Velkým přínosem mi byly odborné konzultace se členy regionálního výboru SKIP, předsedkyní Klubka Severní Morava a v neposlední řadě s knihovnicí ze všech vybraných knihoven.

1 Historické aspekty vzniku Svazu knihovníků a informačních pracovníků

Spolčování je jednou z forem veřejného života v demokratické společnosti. Právo spolčovacím a shromažďovacím patří mezi základní práva člověka. Není tedy jistě náhodou, že v kterékoliv etapě naší historie, kdy nevládly demokratické podmínky, bylo toto právo vždy jedním z prvních, které bylo oklešťováno, ne-li přímo rušeno a jinak omezováno. Nebylo to jen po Únoru 1948, kdy jakákoliv spolková činnost prakticky neexistovala, ale bylo tomu tak i v roce 1939 před nástupem fašismu, v roce 1968 na počátku normalizace a taktéž v různých obdobích rakouské monarchie.

Úvod do problematiky spolkové činnosti

Vznik a rozpad knihovnických spolků v historii zhruba kopíroval dějovou linii spolkové legislativy tak, jak byla různými režimy postupně kodifikována nebo naopak omezována. Stala se tak v každém období naší historie pomyslným indikátorem stavu demokracie a lidských práv.

Spolková legislativa

První knihovnické spolky vznikaly na základě rakouského spolkového zákona č. 134/1867 o právu spolčovacím říšského zákona, který byl po rozpadu monarchie přejet Československou republikou a spolkovnictví u nás reguloval více než osmdesát let. Rakouský spolkový zákon byl v roce 1951 nahrazen zákonem č. 68/1951 Sb. o dobrovolných organizacích a shromážděních, který prakticky jakékoliv spolkování potlačoval. Teprve v roce 1990 byl pod velkým myšlenkovým tlakem nového politického uspořádání přijat nový demokratický zákon č. 83/1990 Sb. o sdružování občanů.² Tento byl v roce 2008 zrevidován tak, aby lépe odpovídal právu v demokratickém státě.

---

² TELEČ, Ivo. *Spolkové právo*. 1. vyd. Praha : C.H.Beck, 1998. ISBN 80-7179-194-6.

Definice pojmů

Porevoluční zákon o sdružování občanů č. 83/1990 Sb. nahradil všechny dříve užívané výrazy obecným pojmem sdružení, které zahrnuje nejen spolky, ale také svazy, hnutí, kluby a jiná občanská sdružení. Řečeno slovy zákona není v těchto pojmech žádný právní rozdíl. Nynější legislativa označuje tedy spolek jako: „*Společenství soukromého práva, která jsou právníckými osobami sdružujícími primárně fyzické osoby s možnou druhotnou účastí i osob právníckých.*“³

V polistopadové době je občanské sdružení nejrozšířenější právní formou nevládní neziskové organizace. Tyto organizace jsou svou povahou vzájemně prospěšné a jejich činnost je založena na institucionalizaci společného zájmu. Jsou vytvořeny zdola nezávisle na státu.

Pojmové znaky spolků jsou:

- odloučenost spolku od státu;
- právní subjektivita;
- trvalost existence;
- dobrovolnost a otevřenost členství;
- spolková samospráva;
- neexistence základního jmění spolku.⁴

1.1 Vývoj knihovnických spolků od roku 1919 do roku 1989

První snahy o spolkování knihovníků na základě profese si vynutila situace po přijetí prvního knihovnického zákona v roce 1919, tedy v době, kdy nastal velký rozvoj profesních spolků. Po rozpadu rakouské monarchie převzalo knihovnictví nejen hustou síť knihoven, ale také řadu problémů, se kterými neměla tehdejší knihovnická generace žádné zkušenosti. Inspirace v podobě profesního spolkovnictví, na jehož půdě by bylo možné řešit problémy v oboru, přišla z Anglie, a to zásluhou Zdeňka Václava Tobolky.

V období první republiky vznikly postupně tři knihovnické organizace:

- Spolek československých knihovníků;
- Spolek obecních veřejných knihovníků;
- Československá knihovědná společnost.

³ TELEC, Ivo. *Spolkové právo*. 1.vyd. Praha : C.H.Beck, 1998. s. 41-44.

⁴ TELEC, Ivo. *Spolkové právo*. 1.vyd. Praha : C.H.Beck, 1998. s. 49-61.

Po válce vznikl Svaz českých knihovníků, který se po Únoru 1948 odmlčel a v roce 1950 vlivem politické situace zcela zanikl.

Svaz českých knihovníků a informačních pracovníků vyrostl z tradic prvních knihovnických spolků v uvolněné atmosféře Pražského jara 1968. Knihovní zákon o jednotné soustavě knihoven z roku 1959 a jeho uvedení do praxe provázela celá řada problémů a soustava knihoven v této době vyrůstala více méně živelně. Když knihovnictví začalo vážně zaostávat za vývojem ve světě, bylo zřejmé, že nastal čas na změnu.⁵ Leden 1968 proto uvítala většina knihovníků s nadějí. Začali vystupovat s konstruktivní kritikou nedostatků našeho knihovnictví a zároveň se snahou na jejich nápravu. K samotnému založení svazu vedly dva impulsy. Prvním bylo symposium o sídlištních knihovnách v Karviné, tím druhým veřejná diskuse, kterou otevřel na svých stránkách časopis Čtenář před III. celostátním sjezdem československých knihovníků. Do diskuze se zapojily osobnosti našeho knihovnictví jako Jiří Cejpek, Ladislav Kurka, Rudolf Málek a řada dalších. Většina diskutujících se ztotožnila s názorem dr. Málka, že řízení československého knihovnictví už déle neexistuje. Dr. Málek vystihoval situaci v našem knihovnictví takto: „*Vypadá to tak, jako by naše knihovnictví bylo hermeticky uzavřeno v nějakém Papinově hrnci, kde se to sice vaří, ale neexistuje zatím síla, která by prorazila ucpanou píšťalku, aby to už konečně začalo hvízdát. Pořád se dusíme ve vlastní šťávě.*“⁶

Celá špička našeho tehdejšího knihovnictví dospěla k názoru, že obor potřebuje zastřešující organizaci, která nebude závislá na Ministerstvu kultury, bude dobrovolná, bude sdružovat profesionální a dobrovolné knihovníky a bude protiváhou k administrativnímu řízení ministerstva. Myšlenkově měla navázat na Svaz československých knihovníků, který zanikl v roce 1950. Přípravy na obnovu spolku českých knihovníků, tedy Svazu českých knihovníků a informačních pracovníků, začaly téměř okamžitě. Za podpory celého přípravného týmu se založení ujal především dr. Jiří Cejpek a Jarmila Burgetová. Prakticky ve stejnou dobu byly ustavovány přípravné výbory v jednotlivých regionech. Ustavující výbor se od prvopočátku věnoval nejen přípravným pracím k ustanovení svazu, ale zahájil i jednání s ministerstvem kultury o aktuálních otázkách našeho knihovnictví.

⁵ Závěrečné prohlášení účastníků slavnostního zasedání Ústřední knihovnické rady ČSR. *Čtenář : měsíčník pro práci s knihou*. 1970, r. XXII, s. 278-284.

⁶ Jsou naše knihovny na úrovni současných dnů? *Čtenář : měsíčník pro práci s knihou*. 1968, roč. XX, s. 108.

Ustavující sjezd svazu se konal 11. prosince 1968 v Městské knihovně v Praze za účasti stovek delegátů z celé republiky, kteří zastupovali více než dvoutisícovou členskou základnu. Účastníci se ztotožnili se známým Stanoviskem umělců, vědců a publicistů k současné situaci, kterou otiskl tehdejší tisk. Do svazu se od prvopočátku hlásily stovky členů a všichni začali nadšeně budovat náš profesní spolek. V prvních měsících po sjezdu bylo prioritou vybudování organizační základny, a to nejen na úrovni celostátní, ale především regionální. Severomoravské knihovníky v ústředním výboru zastupovala dr. Naděžda Ježková, která stála také u zrodu Spolku českých knihovníků v poválečné době. Svaz začal aktivně rozvíjet svoji činnost, vytvářet podmínky pro spolkový život, navazoval spolupráci s podobnými organizacemi, stranou nezůstaly ani otázky odborné. Nadšení ovšem netrvalo dlouho a již za necelé dva roky byla činnost svazu násilně přerušena. Moc nad knihovnami převzala znovuustavená Ústřední knihovnická rada, která nastolila direktivní řízení. Nastala dlouhá doba normalizace s mírným uvolněním v osmdesátých letech.

Prakticky okamžitě se po sametové revoluci v prosinci 1989 sešli zakládající členové svazu z šedesátých let v čele s osobnostmi českého knihovnictví, kteří tvořili onu pomyslnou spojnici mezi krátkým obdobím v letech 1968–1970 a dneškem, tedy dr. Cejpkem, dr. Burgetovou a dr. Málkem a začali pracovat na obnově činnosti SKIP.

První porevoluční sjezd se symbolicky opět konal v Městské knihovně v Praze. Přijal stejný název (pouze s vypuštěním slova český), stejnou organizační strukturu, schválil stanovy, které čerpaly z předchozích dvacet let starých dokumentů. Od těchto prvních kroků obnoveného knihovnického spolku až po dnešek je SKIP stále hlavním garantem pozitivního rozvoje českého knihovnictví.

1.2 Svaz knihovníků a informačních pracovníků

Svaz knihovníků a informačních pracovníků je dobrovolná, profesní, stavovská organizace knihovníků a informačních pracovníků. SKIP v souladu se svými stanovami:

- hájí prestiž a profesní zájmy svých členů;
- podílí se na řešení základních otázek oboru;
- vyvíjí vlastní odbornou činnost;
- přispívá ke zvyšování úrovně knihovnictví;
- organizuje odborné i společenské akce pro své členy;

- podílí se na celoživotním vzdělávání knihovníků a informačních pracovníků;
- spolupracuje s podobnými organizacemi doma i v zahraničí;
- udržuje kontakty s ostatními knihovnickými spolky;
- vyvíjí vlastní ediční činnost.⁷

SKIP má charakter občanského sdružení, jehož členy se mohou stát fyzické i právnické osoby. Zatímco členy prvních knihovnických spolků byli převážně jednotliví knihovníci, dnes se jimi mohou stát nejen individuální členové (fyzické osoby), ale také kolektivní členové (právnické osoby).⁸

SKIP je organizován na regionálním principu. Na nejvyšší úrovni organizační struktury stojí výkonný výbor v čele s předsedou. Výkonný výbor je složen z dvaceti volených členů a z předsedů regionálních výborů. Na regionálních úrovních SKIP tvoří jedenáct regionálních poboček, které se dobrovolně na území republiky vytvořily. V čele každého regionu stojí regionální výbory se svými předsedy. Každý regionální výbor, stejně tak i výkonný výbor na celostátní úrovni je doplněn dozorčími komisemi, které sledují dodržování stanov a kontrolují hospodaření organizace.

SKIP je v rámci republiky nejsilnější profesní platformou.

Členská základna

Dobře fungující členská základna, která je reprezentativním vzorkem knihovnické profese, je jedním z klíčových prvků. Po počátečním velkém nadšení, kdy bylo individuálních členů téměř dvakrát tolik, se poměr obrátil ve prospěch členů kolektivních, jejichž počet se nyní pohybuje okolo 450. Počet individuálních členů od prvopočátku zaznamenal velký úbytek. Jak ukazuje graf vývoje členské základny v letech 1994-2009, počet členů se na konci devadesátých let ustálil a nyní se pohybuje okolo 900 (viz graf č. 1).

Snahou zabránit tomuto nepříznivému trendu a zároveň snahou zabránit stárnutí členské základny se stala propagační kampaň výkonného výboru, jež by měla do řad knihovníků ve svazu přivést zejména mladé kolegy. Výhodou členství je pravidelná komunikace a styk s lidmi podobných zájmů, setkání na odborných akcích, možnost

⁷ *Svaz knihovníků a informačních pracovníků* [online]. 2010 [cit. 2010-11-07]. Historie a poslání SKIP. Dostupné z WWW: <<http://skip.nkp.cz/CoPosl.htm>>.

⁸ TELEČ, Ivo. *Spolkové právo*. 1. vyd. Praha : C.H.Beck, 1998. 254 s. ISBN 80-7179-194-6.

celoživotního vzdělávání v oboru, nabídky stáží v zahraničních knihovnách, publikační činnosti a konečně aktivní spolupodílení se na vývoji českého knihovnictví.

Nejpočetnějšími odbornými orgány spolku jsou Klub dětských knihoven a Sekce veřejných knihoven. Z rozboru členské základny je zřejmé, že veřejné knihovny a jejich pracovníci tvoří drtivou většinu kolektivní základny. S velkým odstupem následují knihovny vysokoškolské a specializované. Minimálně jsou zastoupeny knihovny školní. Také většina individuálních členů je pracovníky veřejných knihoven, několik desítek členů tvoří senioři a pouze několik málo individuálních členů je studenty knihovnictví.

1.3 Odborné orgány SKIP

Členská základna se dle své specializace a zájmů seskupuje do tří sekcí, dvou odborných komisí a šesti klubů. Jednotlivé sekce, komise a kluby vznikaly v průběhu devadesátých let jako reakce na nové společenské podmínky.

Přímá činnost svazu ve veřejných knihovnách je realizována ve dvou největších sekcích, a to Klubu dětských knihoven a Sekci veřejných knihoven, proto je rozebereme podrobněji. Obě sekce od svého založení dosáhly významných úspěchů, jejichž dopad na veřejné knihovny si dosud plně neuvědomujeme. Změnily základní směřování SKIP tak, že stále dokazují životaschopnost a důležitost knihovnického spolku. Navenek se obě sekce staly respektovanými partnery.

1.3.1 Klub dětských knihoven

Klub dětských knihoven (dále KDK) vznikl jako první odborný orgán svazu v roce 1994, kdy přestalo fungovat metodické zázemí pro práci s dětským čtenářem pracující při Národní knihovně. Byl to počín vskutku revoluční, protože klub je dosud největší a nejaktivnější odbornou platformou SKIP. Neustále vzrůstající členská základna si proto také již o tři roky později v roce 1997 vyžádala větší reorganizaci. KDK se přirozeně rozčlenil do menších územních celků, tzv. klubek působících jako regionální centra KDK. Sdružuje knihovníky, kteří pracují především v dětských odděleních a které zajímá práce s dětským čtenářem. Jednotliví předsedové klubek zastupují své členy na celostátní úrovni v Mozkovém trustu, což je vrcholný

koordinační orgán KDK složený z předsedů jednotlivých klubek a garantů celostátních projektů.⁹

Regionální území není striktně vymezeno. V tomto mají pracovníci dětských knihoven volnou ruku a jednotlivá klubka nevznikají přímo na regionálním principu, ale vychází z aktivity, zájmu a počtu členů.

Od prvotních cílů klubu v devadesátých letech se činnost přesunula k těmto prioritám:

- sdílení zkušeností a nápadů mezi členy;
- projekty a aktivity na podporu dětského čtenářství;
- vzdělávání knihovníků pracujících s dětskými čtenáři.

Každý člen klubka má své povinnosti, ale také práva. Má být aktivní, komunikovat s ostatními a přispívat podle možností ke společnému úsilí o zlepšení služeb knihoven dětem. Jeho právem je naopak čerpání nápadů od ostatních a spoluúčast na spolkových aktivitách.¹⁰ Členové mezi sebou komunikují a předávají si nápady v Konferenci Andersen, která původně vznikla jako komunikační kanál pro první společnou *Noc s Andersenem*.

Všichni víme, že dnešní způsob života čtení moc nepřeje, a to nejen u dětí, ale ani u dospělých. Knihy a knihovny soupeří o jejich přízeň s dalšími lákadly jako jsou internet, televize a počítačové hry. U dospělých v produktivním věku k tomu přistupuje další fenomén dnešní doby v podobě kritického nedostatku volného času. Téma dětského čtenářství bylo odborníky rozebráno snad ze všech úhlů pohledu. Stejně tak vznikla řada výzkumů a analýz, jak tuto situaci změnit. Jako odezva na tuto situaci vznikly aktivity a projekty na podporu dětského čtenářství. Jejich stěžejními pilíři se staly následující aktivity:

- *Noc s Andersenem*;
- *Kde končí svět*;
- *Kamarádka knihovna*;
- *SUK 200* Čteme všichni*.

Do všech aktivit se knihovny zapojují zcela individuálně a není samozřejmě ani podmínkou, aby daná knihovna byla členem SKIP.

⁹ *Klub dětských knihoven* [online]. 2010 [cit. 2010-12-01]. Dostupné z WWW: <<http://www.futuranp.eu/kdk/>>.

¹⁰ *Klub dětských knihoven* [online]. 2010 [cit. 2010-12-01]. Dostupné z WWW: <<http://www.futuranp.eu/kdk/>>.

Jednotlivá regionální klubka je doplňují desítkami svých regionálních projektů, přičemž neznamená, že regionální projekt se koná jen v daném regionu, ale často přeroste i do celostátní úrovně. Nic není striktně dáno. Invence dětských knihovníků často přerůstá hranice a inspiruje knihovníky v jiných regionech.

Kromě výše uvedených aktivit, jejímiž vyhlášovateli a iniciátory je výkonný výbor SKIP nebo některá z odborných sekcí, se svaz připojuje k různým aktivitám, které realizují jiné subjekty a občanská sdružení. Nejznámějšími jsou kampaně *Celé Česko čte dětem* a *Rosteme s knihou*.

Vzdělávací aktivity SKIP pro knihovníky pracujícími s dětskými čtenáři jsou zaměřovány na nové formy vzdělávání v lektorských dovednostech, semináře o biblioterapii, kurzy dramatické výchovy. Práce s dětmi je specializovaná a nemůže ji dělat kdokoli. Kromě standardních knihovnických znalostí předpokládá pedagogické schopnosti, komunikační dovednosti, velkou schopnost kreativity a organizační talent. Základním principem práce dětského knihovníka je probudit v malém návštěvníkovi knihovny zájem o knihu a čtení. Odborníky bylo mnohokrát potvrzeno, že právě v dětství se tvoří návyk číst, který má naději, pokud je rozvíjen, přetrvat až do dospělosti. Všeobecná část mimoškolního vzdělávání je společná s knihovníky pracujícími s dospělými čtenáři a bývá podpořena některým z grantů.

1.3.2 Sekce veřejných knihoven

Vznik sekce si vyžádala v roce 1994 transformace veřejných knihoven. Transformace probíhala značně živelně a řada knihoven se ocitla doslova v existenčním ohrožení. Sekce pomohla překonat náročné období v devadesátých letech a i v dnešní době je její činnost a její aktivity na podporu práce těchto typů knihoven nanejvýš potřebná. Těžiště její činnosti se přesunulo k těmto oblastem:

- aktivní podílení se na řešení úkolů profese;
- prosazování role veřejných knihoven v poskytování informací;
- spolupráce při rozvíjení činností malých knihoven;
- hledání dalších možností celoživotního vzdělávání knihovníků;
- sledování vývoje legislativy a podílení se na jejím vývoji.¹¹

¹¹ Svaz knihovníků a informačních pracovníků [online]. 2010 [cit. 2010-12-01]. Sekce veřejných knihoven. Dostupné z WWW: <<http://skip.nkp.cz/odbSV.htm#cile>>.

V sekci vznikly také dvě pracovní skupiny - pro komunitní aktivity a sekce pro obecní knihovny, která se transformovala v Podsekcí venkovských knihoven a pracuje na půdě spolku třetím rokem. Jejím hlavním cílem je přetvoření obecních knihoven, které tvoří největší část veřejných knihoven z obyčejných půjčoven knih na vzdělávací a komunitní centra obcí. Komunitní role, kterou knihovny v těchto obcích mají, patří k základním funkcím knihoven dnešní doby a jsou cestou pro ty knihovny, které chtějí v rámci obce získat nezastupitelné postavení a tím samozřejmě i přízeň obecních zastupitelstev.¹² Řada knihoven tuto funkci zcela jistě plní, ale možná si její dosah plně neuvědomují.

Sekce oživila soutěž o *Knihovnu roku*, která se stala cenou Ministerstva kultury ČR a jejíž slavnostní vyhlášení probíhá v *Týdnu knihoven*. Při hledání té nejlepší knihovny došlo ke spojení s celostátní soutěží *Vesnice roku*, kdy se jmenovaní členové SKIP stali členy hodnotitelských komisí soutěže *Vesnice roku*.

Oceněná knihovna získává právo uspořádat tradiční seminář pro knihovníky venkovských knihoven *Co venkovské knihovny umějí a mohou*. Poprvé se konal v roce 2005. Seminář je obvykle finančně podpořen některým z grantů a probíhá pod záštitou SKIP. Sekce touto aktivitou prezentuje i ty nejmenší vesnické knihovny jako plnohodnotné poskytovatele informací pro obyvatele.

Skupina pro komunitní knihovny pořádá pravidelné *Knihovnické dílny*, které jsou přínosné zejména pro menší profesionální knihovny. Součástí programu je prezentace nejlepší knihovny roku a představení koncepce rozvoje knihovnictví na následující období. V letošním roce bude část programu věnována dobrovolnictví v knihovnách.

V současnosti se aktivity sekce co do propagace veřejných knihoven a podpory čtenářství ustálily na čtyřech celostátních akcích:

- *Březen – měsíc čtenářů* (dříve internetu);
- *Světový den knihy a autorských práv*;
- *Týden knihoven*;
- *Den pro dětskou knihu*.

¹² *Svaz knihovníků a informačních pracovníků* [online]. 2011 [cit. 2011-02-09]. Skupina pro komunitní aktivity. Dostupné z WWW: <<http://www.skipcr.cz/odborne-organy/sekce-verejnych-knihoven/skupina-pro-komunitni-aktivity/komunitni-knihovna>>.

Všechny zmiňované aktivity jsou zaměřeny na propagaci veřejných knihoven. Smyslem je dostat možnosti, které knihovny nabízí do podvědomí lidí. Jsou zaměřeny na celé spektrum populace, konečně i *Den pro dětskou knihu* je koncipován jako aktivita pro celou rodinu. Blíže si je opět přiblížíme v praktické části.

Plně za svůj ještě nepřijaly české knihovny *Světový den knihy a autorských práv*. V České republice je hlavním organizátorem Svaz českých knihkupců a nakladatelů. SKIP svými aktivitami motivoval knihovny, aby si různými prostředky propagace tento den připomněly. Zatím ale nemá adekvátní odezvu.

1.3.3 Další odborné orgány

Sekce vzdělávání

Odborná sekce, jež se zaměřuje na další vzdělávání knihovníků, pracuje již devátým rokem. Realizuje celostátní vzdělávací aktivity, účastní se v Evropském programu certifikace kompetencí v oboru knihovnických a informačních služeb CERTIDoc a vyvíjí aktivity v rámci *VISK 2*.¹³ Významně se podílí na rekvalifikačních kurzech pro pracovníky knihoven, kteří nemají knihovnické vzdělání. Potřeba rekvalifikačních kurzů je stále velká. V současnosti kurzy pořádají ve spolupráci se sekci některé krajské knihovny.

Zaměstnavatelská sekce

Sekce vznikla v roce 2002 na základě dohody o sloučení SKIP a Asociace knihoven ČR. Sekce hájí a prosazuje ekonomické, legislativní a další zájmy knihoven z pohledu zaměstnavatele.

Ediční komise

Komise především zajišťuje vydávání knihovnického spolkového periodika *Bulletin SKIP*, který vychází nepřetržitě od roku 1992. Komise pracuje současně jako redakční rada.

---

¹³ *VISK 2* - Program veřejné informační služby knihoven – mimoškolní vzdělávání knihovníků.

Komise pro zahraniční styky

Komise pro zahraniční styky plní pomocnou, informační a koordinační funkci. Samotná zahraniční spolupráce SKIP je záležitostí vedoucích orgánů SKIP. Udržuje spolupráci se zahraničními knihovnickými spolky, vyvíjí činnost v rámci Mezinárodní federace knihovnických sdružení a institucí IFLA, Evropské kanceláře knihovnických, informačních a dokumentačních sdružení EBLIDA a Evropském programu certifikace kompetencí v oboru knihovnických a informačních služeb CERTIDoc.

Klub školních knihoven

Jak je zřejmé ze samotného názvu, je Klub školních knihoven doménou vzdělávacích zařízení, tedy škol. Klub vznikl jako platforma SKIP. Zajímá se o problematiku školního knihovnictví a podporuje zastoupení školních knihoven v procesu vzdělávání. Činnost školních knihoven po dlouhé době stagnace upravuje Doporučení Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy (dále MŠMT) k činnosti a funkci školní knihovny na základních a středních školách. Text předpisu vznikl za spolupráce SKIP a MŠMT. V knihovním zákoně 257/2001 Sb. je činnost školních knihoven opomíjena.¹⁴

Klub vysokoškolských knihovníků, Klub lékařských knihoven, Frankofonní klub

Kluby vznikly především jako prostor pro spolupráci a vzájemné poznávání knihovníků z uvedených typů knihoven. Frankofonní klub sdružuje knihovníky se zájmem o spolupráci s kolegy z frankofonních oblastí. Tyto kluby jsou nejmenší a vhodně doplňují škálu záběru zájmů SKIP.

Klub tvořivých knihovníků

Tak zní pracovní název sekce vzniklé v roce 2010 sdružující knihovníky s převážně výtvarným zaměřením. Klub je otevřen i hudebníkům a dalším kolegům se zajímavým koníčkem, který je možné využít v knihovnické profesi.

---

¹⁴ ČUMPLOVÁ, Ludmila. Informační servis : nová legislativa pro školní knihovny. *Bulletin SKIP*. 2009, roč. 18, č. 4, s. 35-36.

1.4 Představení jednotlivých regionů

Členská základna SKIP je rozčleněna do 11 regionálních organizací, které ve většině případů kopírují tehdejší kraje. Pouze bývalý Severočeský kraj se vzhledem ke svému územnímu uspořádání rozdělil do 3 regionů. Nejmladší Karlovarský region se vzhledem k obtížné dostupnosti odštěpil od Západočeského kraje v roce 2002. Nejsilnějšími regionálními organizacemi co do počtu členů je Jihočeský region, Velká Morava a hlavní město Praha.

Při představení regionálních organizací je věnována pozornost jejich členské základně, velikosti, převaze některých typů knihoven coby kolektivních členů a dalším specifikům. Dále je vhodné představit alespoň některé aktivity veřejných knihoven, jimiž ten který region vyniká. Veškeré údaje se týkají roku 2009.

01 Praha

Pražský region má mezi ostatními regiony zvláštní postavení. Dle údajů z roku 2009 má nejpočetnější základnu individuálních členů. Vzhledem k pozici Prahy jako hlavního města a sídla řady institucí a škol je jeho kolektivní základna tvořena především univerzitními, vysokoškolskými a dalšími typy speciálních knihoven. Veřejné knihovny zastupuje v Praze pouze jediná, a to Městská knihovna v Praze. Tato dvě specifika se již v žádném jiném regionu neopakují.

Mezi pravidelnými aktivitami je třeba zmínit akce *Knihovníci dětmi*, kdy si knihovníci vymění role s dětmi a *Pražská skříňka*. Pro posílení spolkového života region pořádá pravidelné společensko-kulturní akce.

Pražský region každoročně uděluje cenu *Pražský knihovník/knihovnice* za významný knihovnický počín nebo soustavnou práci v oboru.

02 Středočeský region

Ve Středočeském regionu bylo ve sledovaném roce 2009 registrováno 48 kolektivních členů v převážné většině veřejných knihoven. V rámci Klubu dětských knihoven zde působí dvě Klubka - středočeské a příbramské. Posledně jmenované je mladší a vyčlenilo se v roce 2008 z důvodu špatné dostupnosti původního Klubka.

Region se aktivně zapojuje do celostátních akcí SKIP, které doplňuje svými aktivitami. Mezi nejaktivnější členy patří Městská knihovna v Sedlčanech, a to především svými komunitními aktivitami.

Středočeští knihovníci každoročně udělují cenu *Papilio Bibliothecalis* za významný knihovnický počín nebo práci přínosnou oboru.

03 Jihočeský region

Kolektivní základnu Jihočeského regionu tvoří 62 členů převážně ze systému veřejných knihoven. Zvláštností tohoto kraje je, že krajská knihovna není členem SKIP. Jihočeský region má aktivní podíl zástupců v celostátním Klubu vysokoškolských knihoven a patří mezi nejaktivnější členy SKIP. Mezi každoročními jihočeskými akcemi je nutno zmínit mezikrajová setkání jihočeských a západočeských knihovníků *Literární Šumava* a *Malá podzimní setkání*, která podporují soudržnost spolku. Oblíbenými akcemi pro veřejnost jsou kromě tradičních i *Spanilé jízdy spisovatelů* po jihočeských knihovnách.

Jihočeští knihovníci udělují svoji knihovnickou cenu *Librosaurus*.

04 Plzeňský region

Region má 24 kolektivních členů. V rámci regionu pracuje Klubko v komornější podobě, než je tomu v jiných regionech. Je to podmíněno především místními podmínkami a chybějícími tradicemi. Celostátních aktivit se knihovny stejně jako v jiných regionech zúčastňují individuálně.

Mezi každoroční spolkové aktivity patří setkání s jihočeskými knihovníky *Literární Šumava*. Pravidelně probíhají série vzdělávacích seminářů *Přes vzdělaného knihovníka ke vzdělanému čtenáři*.

05 Chomutovsko

Chomutovský region má pouhých 10 kolektivních členů, z nichž jedním je Vojenská knihovna v Žatci. Činnost regionu je na velmi nízké úrovni a zatím se nedaří zdejší knihovníky motivovat ke spolkovým aktivitám.

06 Ústecký region

Region má 22 kolektivních členů. Z velké části se opět jedná o veřejné knihovny. Region organizuje *Malý inspiromat* neboli inspiraci pro knihovny a knihovníky, kteří chtějí pořádat akce pro veřejnost a neví, jak na to. Radí knihovníkům, jak finančně zajistit akce pomocí některého z grantů nebo je spolupořádat s jiným kulturním subjektem. Přínosné jsou informace zejména pro knihovny, které dosud nemají potřebné zkušenosti.

07 Liberecký region

Region má dvacet kolektivních členů. Členové regionálního výboru se podílí na vydávání knihovnického a literárního časopisu *Světlik*. Po začlenění Libereckého kraje do euroregionu Nisa mají členové možnost většího zapojení do rozsáhlejších akcí a knihovnických projektů. Tradiční je spolupráce s Rakouskou knihovnou při Krajské vědecké knihovně v Liberci.

08 Východočeský region

Region má 50 institucionálních členů. Tradičně spolupracuje a rozvíjí aktivity se Spolkem polských knihovníků Stowarzyszenie bibliotekarzy polskich. Regionální výbor se každoročně podílí na *Knihovnických dílnách* festivalů *Loutkářská Chrudim a Jičín - město pohádky*. Především pro knihovníky hudebních knihoven jsou přínosné semináře s hudební tematikou, které pořádá Knihovna města Hradce Králové.

09 Region Velká Morava

Region Velká Morava je jedna z nejaktivnějších a rovněž největších organizací. Setkávají se zde knihovníci z kraje Jihomoravského, Zlínského, Vysočiny a okresu Prostějov. Mezi členy patří 92 knihoven. Ve vzdělávacích aktivitách pro knihovníky vede Moravská zemská knihovna, v oblasti komunitních aktivit Masarykova veřejná knihovna ve Vsetíně, v dětských aktivitách Knihovna Bedřicha Beneše Buchlovana v Uherském Hradišti, kde se narodil celostátně úspěšný projekt *Noc s Andersenem*. Regionální organizace uděluje čestný titul *Velkomoravský knihovník*.

10 Region Moravskoslezského a Olomouckého kraje

Region bude předmětem další části práce.

11 Karlovarský region

Karlovarský region je nejmladší a se svými 21 kolektivními členy jeden z nejmenších. Samostatnými projekty jsou *Hry bez hranic* představující soutěžní program pro knihovnická družstva dětí z celého kraje. Zdařilými akcemi je *Knihovna snů*, kde mají děti možnost navrhnout svoji knihovnu tak, jak by vypadala v jejich snech nebo *Loučení s prázdninami* pro děti v Nové Roli.

1.5 Úloha Svazu knihovníků a informačních pracovníků ve veřejných knihovnách

Práce je věnována úloze SKIP ve veřejných knihovnách, proto je vhodné na tomto místě vymezit některá základní hlediska pojmu *veřejná knihovna*.

Z historického pohledu je veřejná knihovna dle výkladu Terminologické databáze knihovnictví a informační vědy (TDKIV) „*Knihovna zřizovaná a financovaná z veřejných prostředků (nejčastěji obce, města, regionu) a je přístupná veřejnosti.*“¹⁵

Z hlediska knihovního zákona 257/2001 se termín stále vyvíjí a není ustálený. „*Knihovna je zařízení, v němž jsou způsobem zaručujícím rovný přístup všem bez rozdílu poskytovány veřejné knihovnické a informační služby vymezené tímto zákonem a které je zapsáno v evidenci knihoven.*“¹⁶ Mohou jí být tedy všechny knihovny, kde je zaručen volný přístup veřejnosti.

Pro účel této práce je vhodné držet se Metodického pokynu Ministerstva kultury k vymezení standardu VKIS přijatého v roce 2005 v návaznosti na knihovní zákon, který je ale pouze doporučením.

¹⁵ SODOMKOVÁ, Jana. Veřejná knihovna. In *KTD : Česká terminologická databáze knihovnictví a informační vědy (TDKIV)* [online]. Praha : Národní knihovna České republiky, 2003 - [cit. 2011-01-01]. Dostupné z WWW:

<http://aleph.nkp.cz/F/QC5BGXMFNRNCAAYA6CSFUB1J6XRMU3UPUP2XBMUU7LFUPKBI4K2-33275?func=find-aut-bib&find_request=ve%20C5%20ejn%20C3%A1^knihovna&find_code=TR&find_base=KTD>.

¹⁶ Česko. Zákon č. 257/2001 Sb., o knihovnách a podmínkách provozování veřejných knihovnických a informačních služeb (knihovní zákon). In *epravo.cz* [online]. 1999-2011 [cit. 2011-01-01]. Dostupné z WWW: <<http://www.epravo.cz/top/zakony/sbirka-zakonu/zakon-ze-dne-29-cervna-2001-o-knihovnach-a-podminkach-provozovani-verejnych-knihovnickych-a-informacnich-sluzeb-knihovni-zakon-2631.html>>.

Standardy jsou dle uvedeného metodického pokynu „základní kvalitativní a kvantitativní podmínky pro poskytování VKIS pro knihovny zřizované a provozované obcemi a kraji na území České republiky a zapsané v evidenci Ministerstva kultury. Ostatní knihovny, vysokoškolské, lékařské, akademické a další, jež mají specializovaný charakter a jsou primárně určeny úzkému okruhu uživatelů, nelze strukturovat podle počtu obyvatel a není tedy vhodné je ani standardizovat.“¹⁷

Standard vymezuje tyto indikátory:

- tvorba knihovního fondu a informačních zdrojů;
- počet veřejně přístupných stanic připojených k internetu;
- studijní místa a prostory pro uživatele knihovny;
- obecné principy dostupnosti VKIS;
- provozní doba knihovny pro veřejnost.¹⁸

Další část práce je proto věnována knihovnám vymezeným tímto pokynem.

Veřejné knihovny prošly od devadesátých let obrovským posunem a to v několika směrech. Dnes se řada aktivit stala samozřejmou součástí běžného knihovnického života do takové míry, že se někdy zapomíná, kde je jejich původ. Přibližme si tedy některé oblasti, ve kterých sehrála profesní organizace knihovníků důležitou roli. Jsou jimi oblast legislativy, především knihovní a autorský zákon, transformace veřejných knihoven, programy na jejich podporu a propagace činnosti veřejných knihoven.

1.5.1 Legislativa

Největších úspěchů v oblasti legislativy dosáhl SKIP ovlivněním znění knihovního a autorského zákona.

Knihovní zákon

Knihovní zákon o jednotné soustavě knihoven z roku 1959 se změnou společenských podmínek a vznikem nových zákonů upravujících oblast státní správy a samosprávy dostával v devadesátých letech do rozporu s platnou právní úpravou těchto

¹⁷ Metodický pokyn Ministerstva kultury k vymezení standardu veřejných knihovnických a informačních služeb poskytovaných knihovnami zřizovanými a/nebo provozovanými obcemi a kraji na území České republiky. In *Národní knihovna České republiky* [online]. 2005 [cit. 2011-01-01]. Dostupné z WWW: <http://knihovnam.nkp.cz/sekce.php3?page=03_Leg/01_LegPod/MetodVKIS.htm>.

¹⁸ Tamtéž.

oblastí. SKIP a odborná veřejnost žádala přijetí nového zákona. Plně si uvědomovali chybějící knihovnickou legislativu, která by jasně vymezila vztahy mezi knihovnou, zřizovatelem a knihovnami navzájem, představitelé ministerstva a vlády jej ovšem často odmítali jako zbytečný s odůvodněním, že v této oblasti nejde nic nařídit ani zakázat. Celá devadesátá léta se tak vyznačovala desítkami jednání a intervencí ze strany SKIP na Ministerstvu kultury (dále MK), u poslanců a dalších legislativních činitelů. Nový knihovní zákon byl připravován již od roku 1991, politické klima devadesátých let ale nedalo možnost jej prosadit. Z tohoto pohledu se proto pro celou knihovnickou komunitu stal významným mezníkem rok 2001, kdy byl připraven a 1. ledna 2002 vešel v platnost nový, historicky třetí knihovní zákon č. 257 Sb. o knihovnách a podmínkách provozování veřejných knihovnických a informačních služeb.

Nový knihovní zákon přizpůsobuje úpravu provozování knihovnických služeb strategickým dokumentům vlády v oblasti Státní informační politiky a požadavkům současného technologického vývoje. Znění zákona bylo v některých bodech problematické. Zákon byl orientován převážně na veřejné knihovny a neřešil situaci jiných typů knihoven – lékařských, podnikových, školních, nebyly do něj zapracovány předpokládané legislativní úpravy standardů VKIS a rovněž nebyl zapracován standard regionálních funkcí. Přesto se zástupcům SKIP podařilo do zákona prosadit takové změny, které vymezily základní prostor, ve kterých se knihovny mohou pohybovat. Svaz se i nadále podílel na přípravě prováděcích předpisů a doporučení k zákonu a usiloval o jeho novelizaci. Teprve v roce 2005 byl v návaznosti na knihovní zákon přijat Metodický pokyn Ministerstva kultury k vymezení standardu VKIS, který byl již zmíněn v problematice definicí pojmu veřejná knihovna.

Autorský zákon

Dalším mezníkem byla řada jednání SKIP s ochrannými autorskými svazy v oblasti autorského zákona. Velmi napjatá situace vznikla v roce 1991, kdy ochranné organizace (OSA, Dilia a INTERGRAM) nastolily knihovnám tak nevýhodné podmínky smluv, že jim v konečném důsledku zakázaly absenční půjčování části fondu.¹⁹ Teprve v roce 1994 po řadě jednání bylo dosaženo konsensu v podobě smlouvy mezi ochrannými svazy a SKIP jako zástupcem knihoven, které jsou na základě svazových stanov jeho kolektivními členy. Svaz se tak stal právním subjektem smlouvy

---

¹⁹ FRANC, Zdeněk. K půjčování nosičů zvuku v knihovnách. *Bulletin SKIP*. 1993, roč. 2, č. 3, s. 1-5.

ve věci půjčování zvukových dokumentů. V roce 2004 ji nahradila nová kolektivní licenční smlouva mezi ochrannými organizacemi a Národní knihovnou zastupující všechny knihovny, které jsou v souladu s knihovním zákonem v evidenci MK. Novela autorského zákona byla přijata v roce 2006 a knihovnám poskytuje licenci na zhotovení kopie obálky a anotace, včetně jejího umístění v katalogu knihoven. Na základě tohoto ustanovení a podnětu ředitelky opavské Knihovny Petra Bezruče Mgr. Zuzany Bornové vyjednal SKIP pro své členy v roce 2007 s vydavateli a provozovateli internetových obchodů kopírování elektronických verzí obálek a anotací. Pro uživatele veřejných knihoven to znamenalo zpříjemnění prostředí elektronických katalogů a zvýšení jejich informační hodnoty.²⁰

Autorský zákon je obecně stále předmětem diskuzí v knihovnické komunitě. Jeho obsah je vždy značně limitován a vymezen řadou mezinárodních úmluv, což samo o sobě omezuje možnost prosazení některých změn. To, co se podařilo vyjednávacímu týmu SKIP, je maximum toho, co bylo možno prosadit. Jde především o nalezení rovnovážného vztahu mezi autorskými právy a myšlenkou volného šíření informací tak, aby se zabránilo omezování veřejných knihovnických a informačních služeb.

1.5.2 Transformace veřejných knihoven

V souvislosti se společenskoekonomickou transformací společnosti došlo k dalším živelným proměnám – k masovému rušení středisek vědeckotechnických informací, rozpadu kooperačního systému knihoven, zhoršení dostupnosti knihovnických služeb pro občany v menších obcích vinou rušení menších knihoven a poboček. Realizaci systémového a koncepčního řešení nastalé situace ale bránily průtahy při vytváření vyšších územně právních celků. Transformací byl myšlen přesun zřizovatelských práv okresních úřadů na zřizovatelská práva obcí a měst, dotýkala se tak všech knihoven od okresních úrovní níže. Veřejné knihovny začaly v porevolučních letech vážně zaostávat za ostatními nejen ve vzájemném spojení a spolupráci, ale i v zavádění nových technologií. Působily v tomto období v nestabilním prostředí a řada jich byla existenčně ohrožena.²¹ Problematice transformace veřejných knihoven se věnovala nově ustavená Sekce veřejných knihoven. Její členové si vytkli cíle, které

---

²⁰ RICHTER, Vít. Kopie obálek a anotací. *Bulletin SKIP*. 2008, roč. 17, č. 1, s. 18-20.

²¹ *Svaz knihovníků a informačních pracovníků* [online]. 2000 [cit. 2011-01-01]. Veřejné knihovny a reforma státní správy a samosprávy. Dostupné z WWW: <http://www.nkp.cz/o_knihovnach/konsorcia/skip/VerejSprava.htm>.

pomohly nastartovat proces záchrany veřejných knihoven a překlenout nepříznivé období v devadesátých letech.

1.5.3 Programy na podporu knihoven

Další důležitou oblastí, kde se SKIP angažoval ve prospěch veřejných knihoven, byly programy na jejich podporu. První programy na podporu knihoven ze strany státu byly vyhlašovány Ministerstvem kultury již ve druhé polovině devadesátých let. Výkonný výbor SKIP o náplni programů pravidelně s MK jednal a připomínkoval je. V dnešní době jsou dotace z grantových programů poskytovány knihovnám evidovaným dle zákona č. 257/2001 Sb. a občanským sdružením dle zákona č. 83/1990 Sb., jejichž hlavním účelem je knihovnická a informační činnost nebo jejich podpora nekomerčních projektů z oblasti knihoven. Jedná se hlavně o programy *VISK - Veřejné informační služby knihoven a Knihovna 21. století* (dále K 21).

VISK - Program Veřejné informační služby knihoven

Program *Veřejné informační služby knihoven* je součástí koncepce Státní informační politiky přijaté vládou ČR v květnu 1999. Program *VISK* byl připravován ve spolupráci MK ČR, Národní knihovny v Praze a SKIP. Obsahuje devět strukturovaných podprogramů v logických souvislostech.²² Z těchto devíti podprogramů se veřejných knihoven přímo dotýká především *VISK 2* (mimoškolní vzdělávání knihovníků) a *VISK 3* (program vytváření informačních center knihoven).

Oba programy spolu do značné míry souvisí. Knihovny mají základní předpoklady k tomu, aby fungovaly jako informační centra.

Předurčuje je k tomu:

- rozsáhlá síť veřejných knihoven;
- personální zabezpečení;
- praxe ve vyhledávání a zprostředkování informací z místa své působnosti;
- dostupnost knihovnických a informačních služeb;
- kooperace v síti veřejných knihoven;
- probíhající proces automatizace.

²² VISK 2 : Program veřejné informační služby knihoven. In *Národní knihovna České republiky* [online]. c2008 [cit. 2011-01-20]. Dostupné z WWW: <<http://visk.nkp.cz/VISK2.htm>>.

V prvních etapách programu šlo především o napojování knihoven na internet, zkvalitňování informační infrastruktury, automatizaci knihovnických činností a zpřístupnění výstupů ze státní správy a samosprávy.²³

S oblastí podpory rozvoje informační gramotnosti ve veřejných knihovnách souvisí tendence prohloubit a rozšířit kvalifikaci knihovnického personálu v oblasti informačních a komunikačních technologií jako poskytovatelů veřejných služeb obyvatelům. Tato podpora mimoškolního vzdělávání knihovníků je koncipována v podprogramu *VISK 2*, který stál u zrodu první tendence masivního vzdělávání knihovníků v informační oblasti. Vzdělávání knihovníků je obecně jednou z priorit SKIP. Z uvedených aspektů je zřejmé, že podprogram *VISK 2* zajišťuje efektivitu *VISK 3*, protože pouze kvalifikovaný personál knihoven může zajistit efektivní využití techniky a být zároveň kvalifikovanou podporou pro občany při práci s technologiemi.

V současnosti bylo dosaženo cílů *VISK 2* u pracovníků větších profesionálních knihoven. V případě malých obecních a často neprofesionálních knihoven je situace poněkud odlišná.²⁴ Neprofesionální knihovníci jsou lidé, kteří mají kromě vedení neprofesionální knihovny v obci ještě jedno zaměstnání, případně jsou již v důchodu a vzdělávání často opomíjí. Je proto třeba u nich podnítit zájem k dalšímu vzdělávání v oboru a motivovat je.

Na programy *VISK 2* a *VISK 3* přímo navazuje *Projekt internetizace knihoven* (dále PIK). Projekt vznikl na základě úkolu bývalého Ministerstva informatiky ČR k plnění cílů Státní informační politiky e-Česko 2006. Hlavním posláním *PIK* je připojení všech knihoven evidovaných dle zákona č. 257/2001 Sb. (knihovní zákon) k internetu.

Významný je podíl SKIP na prosazení programu podpory regionálních funkcí v době, kdy vrcholila transformace veřejné správy a přijatý zákon č. 147/2000 Sb. o okresních úřadech jim znemožnil financovat vše (tedy i regionální funkce), co není výkonem státní správy, anebo není okresním úřadem zřízenou organizací.

Všechny uvedené programy přinášejí do knihoven sta milionové částky a přispívají ke stabilitě knihovního systému a rozvoje knihoven.

---

²³VISK 3 : Program vytváření informačních center veřejných knihoven. *Bulletin SKIP*. 2000, roč. 9, č. 2, s. 4.

²⁴HOUŠKOVÁ, Zlata. *VISK 2 : zpráva za období 2000-2005*. In *Národní knihovna České republiky* [online]. 2007 [cit. 2011-01-01]. Dostupné z WWW: <<http://visk.nkp.cz/VISK2.htm>>.

Knihovna 21. století

Tohoto grantu mohou knihovny využít k podpoře práce s národnostními menšinami a integrace cizinců, podpoře dostupnosti knihovnických služeb pro zdravotně znevýhodněné občany, ke kulturní, výchovné a vzdělávací činnosti a k ochraně knihovního fondu před nepříznivými vlivy prostředí.²⁵

Projekt časopisu Grand Biblio

Spolupráci SKIP s nakladatelstvím Grand Princ a dalšími subjekty vznikl v roce 2007 projekt časopisu *Grand Biblio* zaměřený na problematiku knih, čtení a čtenářství. Ve většině veřejných i ostatních knihoven byl časopis čtenářům k dispozici zcela zdarma. Kolem spolupráce SKIP s komerčním subjektem probíhaly na půdě spolku dramatické diskuze, jak ale ukázaly následující léta, časopis *Grand Biblio* se stal úspěšným. Bohužel distribuce časopisu v poslední době vážla, snížila se periodicita a v dubnu 2011 bude projekt ze strany vydavatelů ukončen.

---

²⁵ Knihovna 21. století – K21. In *Národní knihovna České republiky* [online]. 2010 [cit. 2010-12-11]. Dostupné z WWW: <http://knihovnam.nkp.cz/sekce.php3?page=02_Knihovna21.htm>.

2 Regionální pobočka Svazu knihovníků a informačních pracovníků – Moravskoslezský a Olomoucký kraj

„Regiony – to byla vynikající myšlenka, protože SKIP se přiblížil knihovnám a knihovníkům.“²⁶

Těmito slovy hodnotí předseda SKIP dr. Vít Richter původní myšlenku organizace spolku knihovníků na regionálním principu. Jak již víme, SKIP tvoří 11 regionálních poboček. Tato práce se primárně zabývá regionem Moravskoslezského a Olomouckého kraje.

2.1 Historie a činnost regionální pobočky

Původní regionální organizace SKIP zahrnovala celou oblast bývalého Severomoravského kraje. Její ustavující sjezd se konal v Olomouci ve Vlastivědném muzeu v dubnu 1990. Toto řešení se ale ukázalo jako nepružné, což vedlo o rok později k rozdělení na dvě pobočky – Střední Moravu s centrem v Olomouci, pod vedením dr. Václava Pumprly z Vědecké knihovny v Olomouci, a Severní Moravu s centrem v Ostravě, pod vedením Ivany Gebové z Okresní knihovny ve Frýdku-Místku. Ani toto řešení se neukázalo jako vyhovující, proto v roce 1992 došlo na žádost dr. Pumprly k začlenění středomoravské skupiny do pobočky Severní Morava. Na území kraje vznikla jednotná *Regionální pobočka SKIP – Severní Morava*.

Historicky první předsedkyní regionální pobočky se stala Ivana Gebová a zejména v devadesátých letech proběhla na postu předsedy velká generační obměna. Ivanu Gebovou vystřídala v roce 1993 Jaroslava Švecová z Knihovny Nemocnice v Karviné a již o rok později měla pobočka novou předsedkyni v osobě Jitky Ševčíkové z Knihovny města Ostravy. V roce 1998 byla na valné hromadě novou předsedkyní zvolena Jana Galášová z Městské knihovny v Českém Těšíně, která se ovšem vzdala funkce, a proto ji nahradila Ing. Marie Svobodová z Okresní knihovny v Olomouci, jež byla ve své funkci o rok později řádně potvrzena. V roce 2001 byla valnou hromadou zvolena opět Jana Galášová, jež zastává tuto funkci dodnes.²⁷

²⁶ RICHTER, Vít. Jak dál. *Bulletin SKIP*. 2001, roč. 10, č. 3, s. 2-4.

²⁷ JEŽKOVÁ, Naděžda. 10 let SKIPu na Severní Moravě. In *SKIP 10 : Moravskoslezský a Olomoucký kraj* [online]. c2007 [cit. 2011-01-18]. Dostupné z WWW: <<http://skip.knih-trinec.cz/historie.html#jezkova>>.

Ve funkci komisařek v soutěži *Vesnice roku* působila Mgr. Ilonka Nemeškalová, v roce 2009 ji nahradila Bc. Marie Šedá z Moravskoslezské vědecké knihovny, za Olomoucký kraj působí jako komisařka RNDr. Lenka Prucková, ředitelka Knihovny města Olomouce.

Po roce 2000 z důvodu nového územně právního členění krajů a vzniku Moravskoslezského a Olomouckého kraje došlo ve SKIP k diskuzi o dalším pokračování pobočky jako jednotného celku. K rozdělení ovšem nedošlo a Valná hromada SKIP v roce 2004 odsouhlasila změnu názvu na *Regionální pobočku SKIP Moravskoslezského a Olomouckého kraje* (dále SKIP 10). K podobné, ne-li stejné situaci při řešení nového členění krajů došlo i jinde, proto pro lepší komunikaci přistoupil VV SKIP k připojení číselného označení 1-11 jednotlivým regionům. Vzhledem k reorganizaci krajů byl okres Vsetín začleněn do kraje Zlínského a tím do pobočky Velká Morava.

V regionálním výboru (dále RV), který je složen ze 13 volených členů, je zastoupena většina velkých knihoven v regionu. Dozorčí komise je tříčlenná. Každý z členů má na starosti dílčí činnosti – zastoupení ve výkonném výboru a jeho komisích, klub seniorů, organizaci studijních zájezdů, organizaci vzdělávacích aktivit, spolupráci se Slezskou univerzitou v Opavě a další.²⁸ Činnost pobočky je financována z členských příspěvků individuálních a kolektivních členů v poměru 60:40 (60 % regiony, 40 % VV SKIP) a z grantových programů VV SKIP, Knihovny 21. století a Grantového programu SKIP 10. Tento program upřednostňuje knihovny s požadavkem menších částek, na něž nemohou v celostátních grantech dosáhnout. Slouží hlavně na podporu volnočasových aktivit pro malé obecní knihovny. Je prioritně určen knihovnám v Moravskoslezském nebo Olomouckém kraji v obcích do deseti tisíc obyvatel na podporu nadstandardní kulturně vzdělávací činnosti a na podporu vydávání publikací nadregionálního rozsahu.

Od roku 2010 je významným sponzorem SKIP na celostátní úrovni firma SKANSKA.

Činnost pobočky je od prvně počátku směřována k vytváření prostoru pro setkávání knihovníků a ke vzdělávání na odborných akcích. Po sametové revoluci se ve veřejném knihovnictví děly velké změny, koncepční i legislativní, knihovnictví stále

---

²⁸ GALÁŠOVÁ, Jana. O slezských (a také severomoravských) knihovnicích. *Bulletin SKIP*. 2006, roč. 15, č. 2, s. 6-8.

hledalo směr, kterým se bude ubírat. To samozřejmě ovlivnilo také vývoj spolku jako takového a vývoj spolkové činnosti, který na všechny změny citlivě reagoval.

Dynamicky se všechny spolkové aktivity začínají rozvíjet zejména po roce 2000. Napomohla tomu především aktivita samotných knihoven a knihovníků. Regionální výbor se zaměřil na vzdělávací činnost pro členy i pro širokou knihovnickou veřejnost. Pro lepší komunikaci mezi členy byla zpřístupněna elektronická konference SKIP 10.

2.2 Spolkové aktivity

Spolkové aktivity mají základ v roce 1992, kdy byl poprvé ve spolupráci RV SKIP s Moravskoslezskou vědeckou knihovnou v Ostravě organizován *Knihovnický týden*. Konal se v Rožnově pod Radhoštěm a započal tradici, která přetrvala i po roce 2000. Městský nádech získaly *Knihovnické týdny* v Olomouci, kde měli zúčastnění knihovníci velké možnosti kulturního vyžití, a vzdělávání, které bylo realizováno ve spolupráci všech olomouckých knihoven.²⁹ V roce 2002 byla RV přehodnocena jak délka této aktivity, tak i samotná náplň. Aktivity v této podobě byly náročné jak pro organizátory, tak i pro zúčastněné, proto dostaly přednost několikadenní vzdělávací semináře v různých knihovnách v regionu. Rekreačně vzdělávací náplň se více posunula ke vzdělávání. První *Knihovnické týdny* měly u knihovníků obrovskou odezvu, což zřejmě vyplývá z faktu velké motivace knihovnické profese ke společným aktivitám po sametové revoluci. Postupem času a především dalším vývojem spolkových aktivit a možnostmi vzdělávání je nahradily v roce 2006 regionální *Dny knihovníků* tak, jak je známe v dnešní podobě.

V oblasti kulturní náplně činnosti spolku byly organizovány poznávací zájezdy po knihovnách nejen u nás, ale i na Slovensku a v Polsku.

V regionu aktivně pracuje Klub seniorů SKIP, který sdružuje knihovníky seniory-bývalé členy SKIP. RV ve spolupráci s klubem pořádá pravidelná setkání seniorů, jejichž náplní je odborný program. Hlavní hybnou silou těchto setkávání je Jaroslava Biolková, členka dozorčí komise SKIP 10, která nahradila dr. Naděždu Ježkovou, z jejíž iniciativy v roce seniorů 1999 tato setkání vznikla a která se stala duší

---

²⁹ JEŽKOVÁ, Naděžda. 10 let SKIPu na Severní Moravě. In *SKIP 10 : Moravskoslezský a Olomoucký kraj* [online]. c2007 [cit. 2011-01-18]. Dostupné z WWW: <<http://skip.knih-trinec.cz/historie.html#jezkova>>.

celého projektu sdružujícího bývalé profesní kolegy, kteří již nejsou v produktivním věku. Takovýto typ aktivity nemá v jiných pobočkách obdoby.

Vzdělávání knihovníků je realizováno dvěma směry. Tím prvním je spolupráce se Slezskou univerzitou v Opavě, například při organizaci konference *Knihy 21. století* a *Letní knihovnické školy*, další spolupráce je realizována za podpory dvou vědeckých knihoven – Moravskoslezské knihovny v Ostravě a Vědecké knihovny v Olomouci.

Propracovaný systém vzdělávání hlavně dětských knihovníků vyšel právě ze spolupráce Moravskoslezské vědecké knihovny a Klubka SKIP 10. Klubko pracuje stále pod vedením jedné ze svých zakladatelek Dany Kochové z Městské knihovny v Havířově. V rámci republiky je za kvalitní a soustavnou práci ve prospěch dětského čtenářství jedno z nejlépe hodnocených. Zároveň má největší členskou základnu. Jak již bylo zmíněno v předchozí části práce, projekty jednotlivých klubek často získávají příznivce i za hranicemi svých regionů. Knihovníci je pak díky svým invencím posouvají dál. Práce s dětmi je pro knihovny zcela zásadní. Klubko Severní Morava sdružuje 73 členů ze 43 knihoven obou krajů.³⁰

Členská základna

Vývoj členské základny regionu v podstatě kopíruje její vývoj na celostátní úrovni. Po velkém poklesu v roce 1998, jak je patrné z grafu vývoje členské základny v letech 1994-2009, již její stav nevykazuje takovou kolísavost, naopak stále dochází k mírnému nárůstu kolektivních členů (viz graf č. 2). Těch je v současné době 89 a řadí se tak k největším regionům v rámci republiky.

---

³⁰ Údaj se týká roku 2010 a byl čerpán z archivu Klubko Severní Morava.

3 Aktivity Svazu knihovníků a informačních pracovníků ve vybraných knihovnách regionu

Praktická část práce bude věnována některým aktivitám a projektům ve vybraných knihovnách. Jedná se o projekty, které SKIP v rámci své činnosti realizuje jak na celostátní úrovni, tak v regionech. Jednotlivá doporučení SKIP ohledně témat nejsou žádným dogmatem, směrem k veřejnosti a k médiím slouží jako jednotící prvek. Také ostatní projekty a propagační aktivity si knihovny upravují podle místních podmínek a v tomto ohledu nejsou na aktivity a nápady sekcí a klubů SKIP vztažena žádná autorská práva. Lze proto říci – co projekt, to různé modifikace.

Knihovny byly vybrány podle základního kritéria pro určení standardů VKIS, kterým je počet obyvatel v obci, respektive rozsah obsluhované populace.³¹ Podle tohoto kritéria jsou rozděleny do následujících segmentů. Většina knihoven je příspěvkovými organizacemi daných měst a obcí a s výjimkou obecních knihoven v Radslavicích a Pavlovicích jsou profesionálními knihovnami. Obecní knihovny jsou neprofesionální. Všechny knihovny jsou taktéž institucionálními členy SKIP.

Knihovna	Velikost města (obce) podle počtu obyvatel	Kategorie podle VKIS
Knihovna města Olomouce	100 373	nad 40 000
Městská knihovna Havířov	84 033	nad 40 000
Knihovna Petra Bezruče v Opavě	58 923	nad 40 000
Městská knihovna Šumperk	27 946	20 001-40 000
Městská knihovna Český Těšín	25 896	20 001-40 000
Městská knihovna Krnov	25 211	20 001-40 000
Městská knihovna Hranice	19 415	10 001-20 000
Městská knihovna Litovel	10 131	10 001-20 000
Místní knihovna Radslavice	1 124	1001-3000
Obecní knihovna Pavlovice u Přerova	799	501-1000

32

31 PILLEROVÁ, Vladana. Standardy veřejných knihovnických a informačních služeb (VKIS) : nástroj pro jejich vyhodnocování. *Knihovna plus* [online]. 2007, č. 1 - 2 [cit. 2011-03-13]. Dostupné z WWW: <<http://knihovna.nkp.cz/knihovnaplus71/piller.htm>>. ISSN 1801-5948.

32 *Města, obce a vesnice v ČR* [online]. [cit. 2011-02-18]. Moravskoslezský kraj. Olomoucký kraj. Dostupné z WWW: <<http://www.obce-mesta.info/kraj.php?id=Moravskoslezsky-kraj>>.

3.1 Propagační aktivity knihoven

Celostátní projekty *Týden knihoven* a *Březen – měsíc čtenářů* (dále BMČ) jsou tradičními vrcholy propagace a zviditelňování veřejných knihoven a celostátně se k nim připojuje nejvíce knihoven nezávisle na tom, zda jsou členy SKIP, či ne. Jejich smyslem je ukázat veřejnosti, že knihovna není jen budova plná zaprášených knih, ale může být i příjemným místem pro setkávání lidí. Aktivity si kladou za cíl zviditelnit rozmanitou činnost veřejných knihoven a připomenout jejich nezanedbatelný podíl na vzdělanostní a kulturní úrovni obyvatel. Oba projekty mají své tradiční aktivity, které jednotlivé knihovny dle svých možností doplňují jinými místními akcemi. Byť je každý rok vyhlášeno VV SKIP téma, knihovny se jej nemusí držet. Oblíbenými doprovodnými aktivitami bývají čtenářské amnestie, tedy prominutí dlužných částek zapomětlivým čtenářům, potencionální čtenáře je možné zase oslovit zápisem do knihovny zdarma. Zápis zdarma je oblíbený ve všech knihovnách, protože přivádí do knihoven nové čtenáře.

3.1.1 Březen – měsíc čtenářů

Prvním vrcholem aktivit ve veřejných knihovnách, a to směrem k dospělým i k dětem je březen. V dobách minulých býval březen věnován knihám a v povědomí lidí byl zapsán jako *Březen – měsíc knihy*. Jako řada jiných, často i úspěšných aktivit po sametové revoluci tato propagace utichla. Oživena byla v roce 1997 zásluhou občanského sdružení BMI. *Březen – měsíc internetu* (dále BMI) byla kampaň na podporu informovanosti laické, ale i odborné veřejnosti o možnostech, výhodách a perspektivě internetu. Knihovníci se do projektu poprvé zapojili v roce 2000. V prvopočátcích se logicky do kampaně připojily největší knihovny v kraji, postupně se zapojovaly také menší obecní knihovny. Od několika desítek knihoven v roce 2000 se počet zúčastněných knihoven navýšil v roce 2010 téměř na 350 a toto číslo není zdaleka konečné (viz graf č. 3).

Po jedenácti ročnicích celkově a osmi ročnicích v knihovnách projekt BMI pozbyl svého významu, protože využívání internetu se mezi veřejností stalo téměř denní potřebou. Projekt byl v roce 2009 v knihovnách ukončen. Aktivity, které získaly mezi veřejností na oblibě, se rozvíjí dále, ať už je to *Noc s Andersenem*, soutěž knihoven o nejlepší webové stránky *Biblioweb* nebo jejich dětská obdoba *Webík*.

V roce 2009 SKIP z podnětu knihovníků navázal na tradici měsíce března jako měsíce internetu, ale i jako měsíce knihy. Zatímco v centru zájmu března jako měsíce internetu byla všeobecná podpora internetu a informační gramotnosti, dnes se středem zájmu stal čtenář a čtení. Není to tedy kniha jako fyzický předmět, ale čtení a čtenář jako proces psychologický. Knihovny se proto v březnu obrací nejen na čtenáře, kteří jsou registrováni v knihovnách, ale také na potenciální čtenáře. Různými formami se snaží udržet si stávajícího čtenáře a získat nového. Podle prvního reprezentativního průzkumu agentury DEMA a.s. zaměřeného na čtení a čtenáře starší 15 let z roku 2007 navštívilo v uplynulém roce veřejnou knihovnu 40 % obyvatel České republiky,³³ stejný průzkum z roku 2010 potvrdil úbytek o 2 %.³⁴ Zbývá tedy velké procento, které mohou knihovníci svými službami oslovit. Dříve tradované „*kdo chce číst, najde si cestu do knihovny sám*“ již zdaleka neplatí. Knihovny a knihovníci musí být ve vztahu ke svým čtenářům i potenciálním čtenářům daleko více aktivní, sledovat, co lidé vyžadují. Knihovny by se měly ubírat směrem co největšího odstranění institucionálních bariér tak, aby byly chápány ne jako půjčovny knih, ale jako kulturní centra, kde se dají nejen nalézt informace, ale popovídat si s lidmi, setkávat se a relaxovat.

Novinkou letošního roku jsou dvě aktivity - *Maraton čtení* a soutěž o *Čtenáře roku*. Cílem *Maratonu čtení* je nabídnout čtenářům v knihovnách co největší kontakt s autory a překladateli literárních děl. Naopak snahou udržet si již stávající čtenáře je nově vyhlášená soutěž o *Čtenáře roku 2011*. Knihovny mají možnost vybrat z řad čtenářů toho nejlepšího, který bude jejich knihovnu reprezentovat v celostátním klání. Soutěž je horkou novinkou a nelze tedy zatím říci, zda upadne v zapomnění, nebo se naopak stane novou tradicí BMČ.

Největším lákadlem tohoto měsíce a symbolickým završením BMČ je bezesporu pohádková *Noc s Andersenem* coby nejatraktivnější počín, který se na knihovnické půdě zrodil. Vznikl v Knihovně Bedřicha Beneše Buchlovana v Uherském Hradišti a měl být původně oslavou *Dne dětské knihy*. Díky Klubu dětských knihoven se projekt rozšířil do desítek dalších knihoven a brzy si našel cestu i mimo knihovnickou komunitu a za hranice republiky. Dnes spí děti s Andersenem i ve školách, družinách, turistických oddílech, výjimkou nejsou ani nemocnice. Vedle čtení dětí v minulých ročnících sázely *Pohádkovník Andersenův* a kolem knihoven tak vyrůstá pomyslný pohádkový les,

³³ TRÁVNÍČEK, Jiří. *Čteme?* 1. vyd. Brno : Host, 2008. s. 52-54.

³⁴ TRÁVNÍČEK, Jiří. Jak čteme (1). *Grand Biblio*. 2010, roč. 4, č. 11/12, s. 32-33.

tradičně se chatuje s ostatními spáči po celé republice, někde navštěvují noční hrady, soutěží s hasiči. Stejně jako u jiných aktivit je každý rok podpořen jednotným tématem, není ovšem povinností se ho držet. Vše záleží na knihovnicích a místních podmínkách. Statistiky *Noci s Andersenem* rok od roku strmě rostou a graf vývoje spacích míst v letech 2001-2010 ukazuje rapidní vzrůst zájmu dětí o tuto aktivitu (viz graf č. 4).

Drtivá většina oslovených knihoven v regionu se o *Noci s Andersenem* vyjádřila jako o jednom z největších lákadel pro děti. I když se k projektu připojily další subjekty, pro děti bývá dle jejich reakcí pohádková noc v knihovně atraktivnější. Velkou roli hraje jistě prostředí, lákavý program se soutěžemi, hrami a pohádkami.

Ve velkých knihovnách pořádají klasické celonoční akce. Výjimkou mohou být jejich pobočky. Toto se týká především Havířova, kde z prostorových důvodů organizují pro děti na pobočkách jen pohádkový večer, zatímco v hlavní budově děti nocují. To je ostatně celkem běžná praxe v řadě jiných knihoven v republice. Pokud místní podmínky neumožňují nocování, knihovníci se to snaží dětem vynahradiť alespoň tímto způsobem. Kapacita je podle prostoru 15-25 míst. Děti v Havířově vybírají na základě soutěže a aktivity. Loňskou *Noc s Andersenem* při příležitosti výročí Františka Hrubína havířovští knihovníci pojali zcela netradičně jako soutěžní klání družstev známých pohádkářů Andersenovců a Hrubínovců s řadou dalších pohádkových disciplín.³⁵

Zajímavou zkušenost má opavská knihovna, kde kromě zdravých dětí pořádají *Noc s Andersenem* také pro děti postižené, samozřejmě s podporou dalších odborníků. Děti je celkem 15 a starají se o ně tři učitelé a jeden asistent. Pro děti je připraven program ve spolupráci s hosty, dětem například zatancovala břišní tanečnice, nebo si povídaly s hasiči. Akce má u dětí a rodičů obrovský úspěch. Pro knihovníky je to samozřejmě náročnější, program musí být handicapovaným dětem přizpůsoben, odměnou je jim srdečná odezva dětí.³⁶

V Olomouci organizují knihovníci *Noc s Andersenem* v hlavní budově a na dalších dvou pobočkách. Také zde vybírají děti na základě určitých kritérií – aktivity při soutěžích, podle počtu návštěv. K tomuto výběru se přistoupilo hlavně z toho důvodu, že se často stávalo, že děti přišly pouze na pohádkovou noc a více se

³⁵ *Městská knihovna Havířov* [online]. 2010 [cit 2011-02-03]. Andersen versus Hrubín. Dostupné z WWW: <<http://www.knih-havirov.cz/cz/archiv-aktualit/index.php>>.

³⁶ RAKOVÁ, Pavlína. RE: Informace o akcích [elektronická pošta]. Message to: Libuše Soukopová. 2011-02-15. [cit. 2011-02-17]. Osobní komunikace.

v knihovně neukázaly. Kapacita spacích míst je maximálně pro 15 dětí. Každé spací místo má svůj program a děti tráví noc z bezpečnostních důvodů jen v knihovně. Program je ale tak atraktivní, že to pro děti neznamená žádné omezení.

V menších knihovnách se *Noc s Andersenem* také zabydlela. V šumperské knihovně zájem vysoce převyšuje kapacity knihovny, i když se ve městě spí i v Domě dětí a mládeže a v některých školách. Knihovníci vybírají děti z aktivních čtenářů, jak říká ředitelka knihovny Mgr. Zdeňka Daňková: „*děti si musí tuto noc zasloužit*“.³⁷ Během večera mají děti ze všech spacích míst v Šumperku společný program, například v divadle. Kapacita je 20-25 dětí. S ostatními subjekty ve městě spolupracují knihovníci v Českém Těšíně a děti mají společný rovněž zahajovací program, včetně polských dětí z Biblioteki Miejske v Cieszynie.³⁸

V Krnově zajišťují knihovníci *Noc s Andersenem* až pro 40 dětí. Jsou vybírány děti, které se akce ještě nezúčastnily a zároveň chodí do knihovny pravidelně nejméně jeden rok. I tak zájem vysoce převyšuje kapacitu knihovny. Krnovští knihovníci se snaží uspokojit co nejvíce zájemců, proto organizují podobné spaní i na podzim. Podobný scénář mají i v Litovli, ale s tím rozdílem, že děti vybírají přímo ze tříd, které navštěvují knihovnu s učiteli. Má to velkou výhodu v tom, že se děti navzájem znají a jsou přibližně stejného věku. Takto vybraným dětem se lépe přizpůsobuje program.

Jediná knihovna, která se k projektu nezapojila, jsou Hranice. Podle ředitelky knihovny Marie Jemelkové dávají přednost intenzivní individuální práci s dětským čtenářem.³⁹

Kupodivu i v malých obecních knihovnách organizují celonoční spaní. Protože by ovšem jedna knihovnice nezvládla zajistit bezpečnost a program pro všechny děti, podílí se na organizaci řada místních obyvatel, včetně členů zastupitelstva a dokonce členové rodiny knihovnice. Protože knihovny v Radslavicích a Pavlovicích spolu často spolupracují, mívají i obdobný program. V Pavlovicích je začátek prázdnin spojován s další podobnou akcí *Noci s Dudkem*. Nápad zorganizovat ještě jednu pohádkovou noc v létě, kdy je příznivější počasí, je z dílny nápadů pavlovické knihovnice Libuše Sklenářové. A proč s *Dudkem*? Adolf Dudek, ilustrátor pro děti, Pavlovice navštívil už

³⁷ DAŇKOVÁ, Zdeňka. RE: Informace o aktivitách [elektronická pošta]. Message to: Libuše Soukopová. 2011-02-15 [cit. 2011-02-17]. Osobní komunikace.

³⁸ GALÁŠOVÁ, Jana. Informace o Městské knihovně Český Těšín [telefonická komunikace]. Libuše Soukopová. 16. března 2011. Osobní komunikace.

³⁹ JEMELKOVÁ, Marie. RE: Informace o akcích Městské knihovny v Hranicích [elektronická pošta]. Message to: Libuše Soukopová. 2011-02-01 [cit. 2011-02-16]. Osobní komunikace.

dvakrát. Jednou s programem pro děti, podruhé s programem pro dospělé a všichni si tohoto charismatického umělce zamilovali. V průběhu večera děti i dospělí předčítají Dudkovy knížky a většina soutěžních disciplín je jeho knihami inspirována. Aktivita má plnou podporu Adolfa Dudka a v loňském roce jedna z jeho ilustrací patřila jen pavlovickému dětem a *Noci s Dudkem*. Zajišťuje ji knihovna ve spolupráci s místními hasiči a dalšími spolky.⁴⁰

3.1.2 Týden knihoven

Týden knihoven byl prvním velkým projektem nově vzniklé Sekce veřejných knihoven v devadesátých letech a stal se prvním pomyslným vrcholem propagace veřejného knihovnictví. Knihovny se v tomto týdnu snaží otevřít dveře široké veřejnosti a spolupracují s řadou známých osobností kulturního i veřejného života. Počet zaregistrovaných knihoven se od roku 2000 navýšil a zatím svého vrcholu dosáhl v letech 2009-2010 (viz graf č. 5).

Ve vybraných knihovnách dominuje programu jedna velká aktivita, kterou knihovníci doplňují dílčími akcemi. V Havířově pro všechny dospělé čtenáře v loňském roce prezentovali velkou vědomostní soutěž k 55. výročí založení města a knihovny. Pro děti bylo zajímavé setkání s Ludvíkem Kuncem nad jeho knihami a prací v ostravské ZOO, v Opavě si přišli na své milovníci dobrého vína a dobrých knížek na *Knihovnickém vinobraní*. V Olomouci tradičně v *Týdnu knihoven* vyhláší vítěze v literární soutěži pro začínající autory *Prvotiny*. Pro návštěvníky olomoucké knihovny se největším lákadlem stal Pavel Comte Dočkal se sérií přednášek na téma alternativních způsobů léčení a *Cestopárty*, kam knihovníci zvou známé i méně známé cestovatele. Podobné aktivity preferuje knihovna Petra Bezruče v Opavě. Z principu Opavy jako velkého města slezského regionu využívají besed a autorských čtení s regionálními autory a spoluprací se Slezským divadlem. Vzhledem k tomu, že je opavská knihovna školícím pracovištěm pro studenty knihovnictví Slezské univerzity, nabízí se možnost vzájemné spolupráce se studenty knihovnictví při organizaci zábavných odpolední pro děti v rámci *Týdne knihoven*. Nelze opomenout přínosnou spolupráci knihovny s dobrovolníky.

---

⁴⁰ SKLENÁŘOVÁ, Danuše. Obecní knihovna, Pavlovice u Přerova 102. 21. února 2011. Osobní komunikace.

V krnovské knihovně *Týden knihoven* slavnostně otevíral Vladimír Hulpach a celý týden se zde mohli setkávat rodiče s dětmi se seniory a rodiny navzájem. Hranická knihovna odměnila nejlepšího čtenáře výstupem na jinak nepřístupnou radniční věž, litovelští knihovníci křtili novou knihu regionálního autora Petra Lindušky. V šumperské knihovně diskutovali s občany zástupci státní správy, knihovníci v Českém Těšíně si pozvali spisovatelku Věru Řeháčkovou a v jejich čítárně a literární kavárně NOIVA vedl diskusní salon záhadolog Arnošt Vašíček. V řadě knihoven jsou oblíbené burzy vyřazených knih.

V malých obecních knihovnách probíhá *Týden knihoven* ve znamení tvořivých dílen a předčítání. V Pavlovicích předčítají děti prvního stupně základní školy seniorům v Domově Alfréda Skeneho, v Radslavicích si pozvali na autorské čtení Adolfa Dudka, který četl ze svých knih. Pro dospělé naopak tento ilustrátor ve spolupráci s knihovnou připravil pořad *Aktivně kreslit - aktivně žít*.

Tradičním se stalo v rámci *Týdne knihoven Velké říjnové společné čtení* (dále VŘSČ), či jiné formy předčítání. Tento poněkud kontroverzní název skrývá nonstop čtení v různých formách. Společným pojítkem je osobnost autora, z jehož díla se v úvodu čte. Řada knihoven na veřejných čteních spolupracuje s ostatními kulturními subjekty v místě. V Litovli předčítají herci divadelního odboru Sokola, v Hranicích čtou dětem a seniorům herci amatérského divadla Štěk & spol.

V Pavlovicích jsou společná čtení velmi oblíbená. Spolupracují při nich s místní školou, Domovem důchodců a Dětským domovem v Lipníku nad Bečvou. V Radslavicích knihovnice taktéž organizuje veřejná nebo autorská čtení, ale většinou se známými spisovateli. Podle slov zdejší knihovnice Lady Veselé je jejich obec již větší a jen vzájemné čtení mezi sebou by občany do knihovny nenalákalo.⁴¹

Součástí *Týdne knihoven*, jehož duchovním otcem je ředitel Městské knihovny ve Vyškově dr. Vladislav Raška, jsou od roku 1999 *Knihovnické happeningy*. Na rozdíl od ostatních aktivit *Týdnů knihoven* nejsou zaměřeny na veřejnost, ale na knihovnickou obec a dokumentují pohodu a schopnost knihovníků se pozitivně a s humorem prezentovat. *Happeningy* se v našem regionu konaly dva, v Opavě a Českém Těšíně, třetí bude letos v Ostravě.

---

⁴¹ VESELÁ, Lada. Místní knihovna, Školní 5, Radslavice. 21. února 2011. Osobní komunikace.

3.1.3 Kamarádka knihovna

Významným krokem k propagaci veřejných knihoven je soutěž o nejlepší dětské oddělení s názvem *Kamarádka knihovna*, kterou vyhlásil KDK jako svůj největší projekt roku 2006. Uskutečňuje se ve dvouletých intervalech. Odbornou garanci nad soutěží převzala Národní knihovna ČR, generálním partnerem je firma 3M, jež převzala část finančních nákladů. Vyhlášení nejlepší kamarádky dětí probíhá spolu s akcí *Pasování rytířů Krásného slova* (viz projekt *Kde končí svět*).

Kamarádku knihovnu vybírají samy děti formou vysvědčení, které udělují knihovnám. Hlasovat mohou čtenáři i nečtenáři, ale podmínkou je, že se do knihovny dostaví. Knihovny jsou hodnoceny podle 8 hlavních kritérií a u 30 nejlepších knihoven podle dalších doplňkových kritérií. V prvním ročníku se zaregistrovalo na celostátní úrovni 104 knihoven, do finále postoupilo jedenáct nejlepších, mezi nimiž byly také dva zástupci našeho regionu – Městská knihovna v Havířově a Městská knihovna v Krnově. Tady měla *Kamarádka knihovna* úžasnou odezvu mezi návštěvníky i mezi školami a krnovští knihovníci ji považují za jeden z nejlepších projektů v rámci celé republiky. Ve druhém ročníku byl počet přihlášených knihoven jen o málo vyšší, ustálil se na čísle 112 a do finále se opět dostala knihovna v Havířově.⁴² Ta také v obou ročnících získala třetí příčku. Je obdivuhodné, že do této knihovny chodí 38 % všech havířovských dětí, což je vzhledem k velikosti města (89 000 obyvatel) úctyhodné číslo. Mezi soutěžícími velkými městy je to bezkonkurenčně nejvyšší procento, často dvojnásobně vyšší než v jiných velikostech podobných městech. Velkou zásluhu na tom má knihovnice zdejší knihovny Dana Kochová se svým týmem knihovníků, která iniciuje účast nejen havířovské knihovny, ale celého regionálního Klubka jako jeho předsedkyně. Z ostatních oslovených knihoven se posledního ročníku soutěže zúčastnila Knihovna města Olomouce a Městská knihovna v Šumperku.⁴³ Nejlepších výsledků z regionu se 7 body z 10 možných v celkovém hodnocení dosáhl tedy Havířov a právem mu patří třetí příčka. Třetí ročník *Kamarádky knihovny* v tuto chvíli probíhá a relevantní výsledky budou nejdříve v květnu letošního roku, vyhlášení pak v červnu.

---

⁴² *Kamarádka knihovna* [online]. 2008 [cit. 2011-03-17]. Archiv 2. ročníku 2008. Dostupné z WWW: <<http://www.kamaradkaknihovna.cz/archiv2008.htm>>.

⁴³ Archiv Klubko Severní Morava. Havířov, 1995-.

3.2 Projekty na podporu čtenářství v oslovených knihovnách

Základním kamenem budoucích čtenářských návyků dospělého člověka je dětské čtenářství. Nejsilnějším impulsem z hlediska možnosti získání dítěte pro četbu je rodina a předčítání již v raném věku. Čas, který tak rodiče věnují společnému čtení s dítětem, je základem, který pozitivně ovlivňuje čtenářské návyky do budoucnosti. Podle průzkumu společnosti Gabal Analysis & Consulting realizovaného na přelomu let 2002-2003 se až 70 % dětí, kterým rodiče od raného dětství často četli, stává pravidelnými čtenáři.⁴⁴ Vedle rodiny je dalším partnerem pro získávání dítěte k četbě škola. Pokud učitelé s dětmi v oblasti čtení intenzivně pracují, má dítě stále možnost si vytvořit návyk čtení, případně překlenout nedostatky z rodinného zázemí. K těmto dvěma aspektům pak přistupují veřejné knihovny, které mohou sehrát důležitou roli v motivaci dítěte pro četbu. Rodina, škola a knihovna se stávají významnými mezníky na cestě od dětského čtenářství k dospělému čtenáři.

Veřejné knihovny jsou ze své podstaty instituce podporující čtenářství. Cílovou skupinou jsou logicky děti a mladá generace, proto je většina projektů knihoven na podporu čtenářství zaměřována na předškolní a školní věk. Knihovníci si uvědomují, že vztah dětí ke knize a čtení má své kořeny již v rodině. Tam, kde rodiče dbají na motivaci ke čtení od nejtěplejšího dětství a již v době, kdy dítě začíná chápat, mu různou formou příslušnou věku dítěte svět knih přibližují, si děti najdou v pozdějším věku cestu ke knize snadněji než v rodinách, kde motivaci ke čtení plně nezvládli. Děti, především z rodin, kde je četbě věnována dostatečná pozornost, jsou přivedeny do knihovny rodiči, případně prarodiči, jiné děti pak knihovnu poprvé navštíví s mateřskou nebo základní školou.

Následující projekty jsou koncipovány jako aktivity na podporu čtenářství a umožňují knihovnám ve vymezeném rámci uplatnit vlastní představu a fantazii. Tento rámec není zavazující, ale spíše inspirativní.

3.2.1 Den pro dětskou knihu

Nápad se zrodil v roce 2006 v Městské knihovně v Děčíně a je prvním z projektů, které mohou pomoci získat malého návštěvníka pro četbu. Knihovníci ji

---

⁴⁴ VÁCLAVÍKOVÁ HELŠUSOVÁ, Lenka. Čtenářství v ČR podle výsledků sociologických výzkumů. In *Podpora informační gramotnosti ve veřejných knihovnách : cesta k budoucnosti*. Praha : Národní knihovna České Republiky, 2006, s. 73-94.

původně pojali jako akci pro celou rodinu s možností prezentací knihkupectví s dětskou literaturou provázenou řadou doprovodných aktivit pro děti a rodiče. *Den pro dětskou knihu* měl značný ohlas nejen u dětí, ale i v médiích, proto ji děčínští knihovníci prostřednictvím Sekce veřejných knihoven nabídli k následování. Je pouze na knihovnách, jak akci uchopí, zda osloví knihkupce a nakladatele v místě a budou mimo jiné prodávat knihy, nebo zorganizují oslavu dětské knihy s nejrůznějšími soutěžemi, kvízy, hrami a lákavým programem, a tak osloví děti i jejich rodiče.⁴⁵ Na celostátní úrovni letos proběhl již třetí ročník.

Den pro dětskou knihu dle oslovených knihovníků nezískal v regionu stejnou popularitu jako obdobná akce pro děti *Noc s Andersenem*. Někde se sice po vzoru děčínské knihovny inspirovali, ale akce neměla ze strany rodičů a dětí adekvátní odezvu a nakonec byla zrušena. V jiných knihovnách je naopak sobota před první adventní nedělí radostně očekávána jak dětmi, tak i knihovníky. Jak již bylo na více místech řečeno, záleží na tom, jak knihovníci vystihnou danou situaci a zda se „trefí“ do vkusu dětí i rodičů. Do akce se po všechny ročníky zapojilo v celé republice kolem 100 knihoven, což není mnoho. Z regionu se v letech 2009 a 2010 zaregistrovalo a *Den pro dětskou knihu* uspořádalo shodně 25 knihoven.

Z vybraných velkých knihoven se akce nesetkala s adekvátní odezvou kupodivu v Havířově, tudíž ji po této zkušenosti veřejnosti dále nenabízí. V Opavě *Den pro dětskou knihu* nepořádají vůbec, podle knihovníků z ryze praktických důvodů. Knihovna sídlí v multifunkční budově a z důvodu organizace jiných komerčních akcí nemá sobotní provoz. Jediným zástupcem velkých knihoven, kde je *Den pro dětskou knihu* veřejností žádaný, atraktivní a srovnatelný dokonce s *Nocí s Andersenem* je jen Olomouc. Olomoučtí knihovníci po prvním zkušebním ročníku nabídli dětem a jejich rodičům široké možnosti vyžití a velkou volnost. V tento den jsou všichni zaměstnanci knihovny ve všech odděleních přestrojeni za pohádkové postavy a tuto možnost mají taktéž všichni návštěvníci. Ve všech prostorách knihovny jsou pro ně připraveny kvízy, soutěže a také překvapení v podobě návštěvy zvířátka z olomoucké zoologické zahrady s ošetřovatelkou. Původní záměr, který počítá s prezentací některého z nakladatelství, výstavami a prodeje dětských knih v Olomouci sice realizují, ale pouze okrajově.

V menších knihovnách nebyla akce úspěšná ani v Hranicích. Podle ředitelky hranické knihovny Marie Jemelkové mají velkou konkurenci v knihkupectvích ve

⁴⁵ ZOUBEK, Ladislav. Den pro dětskou knihu v Děčíně. *Bulletin SKIP*. 2007, roč. 16, č. 1, s. 7.

městě, které tento den pořádají své vlastní prodejní kampaně zaměřené na děti, a byť je knihovníci oslovili, neměli zájem spojit síly. Více než prodej nových knih se v Hranicích tento den osvědčily výprodejní burzy knih a veřejná čtení pro děti a rodiče.⁴⁶ V Šumperku v loňském roce *Den pro dětskou knihu* sice neproběhl, ale v předchozích letech byl úspěšný. Organizačně zde spojili síly knihovníci a Knižníci nebo-li šumperský klub aktivních čtenářů. V Českém Těšíně a v Litovli *Den pro dětskou knihu* ještě nikdy neuspořádali a taktéž ani v Krnově. Podle knihovníků mají v průběhu roku tolik zdařilých a rozmanitých akcí pro děti, že *Den pro dětskou knihu* nepropagují jako samostatnou akci.

Zajímavé je, že podle přehledu zaregistrovaných knihoven dávají této aktivitě obecně přednost hlavně malé knihovny a z daných knihoven se zapojily oba neprofesionální zástupci, Radslavice i Pavlovice. Akce v těchto obcích byly přizpůsobeny jejich podmínkám.

3.2.2 SUK 200* Čteme všichni

SUK 200* Čteme všichni je iniciativou Sukovy studijní knihovny literatury pro mládež, jež je součástí Národní pedagogické knihovny Komenského. Tvůrcem a garantem projektu v jedné osobě je členka Mozkového trustu a pracovnice knihovny Mgr. Ivana Hutařová. Anketa pro dětské čtenáře je vyhlašována ve spolupráci s KDK. Ceny bývají udělovány v několika kategoriích, jednou z nich je i *Cena knihovníků SKIP*. Samotné hlasování zajišťují dětská oddělení knihoven.⁴⁷ Hlasy dětí knihovníci odesílají do centra, kde jsou sečteny a vyhodnoceny. Není opět tedy možné zjistit, jak si vede region Moravskoslezského a Olomouckého kraje.

3.2.3 Programy pro prvňáčky

Další aktivitou vzniklou ze spolupráce KDK a Sukovy studijní knihovny je projekt *Už jsem čtenář – Knížka pro prvňáčka*. Cílem projektu je rozvoj četby od začátku školní docházky a její nezastupitelná úloha ve vývoji osobnosti dítěte od začátku školní docházky a podpora vytvoření návyku pravidelného čtení. Koncem školního roku bývají v přihlášených knihovnách a školách obdarovány tisíce prvňáčků

⁴⁶ JEMELKOVÁ, Marie. RE: Informace aktivitách Městské knihovny v Hranicích [elektronická pošta]. Message to: Libuše Soukopová. 2011-02-01 [cit. 2011-02-01]. Osobní komunikace.

⁴⁷ *Národní pedagogická knihovna Komenského* [online]. 2005-2011 [cit. 2011-04-02]. Anketa SUK-Čteme všichni. Dostupné z WWW: <<http://www.npkk.cz/suk-cteme-vsichni>>.

knihou, která byla vydaná pouze za tímto účelem a po určité době se nemůže objevit v běžné distribuci.

Prvního ročníku se účastnilo 9 000 žáků prvních tříd a ohlas byl tak veliký, že do druhého ročníku už se přihlásilo rekordních 12 500 prvňáčků prostřednictvím škol nebo dětských oddělení knihoven.⁴⁸ Pokud do projektu přihlašuje děti škola, navštěvují s nimi po celý první rok školní docházky knihovnu učitelé a podporují tak probuzení zájmu dětí o knihy. Dětská oddělení mají již své propracované metody, jak zájem dětí udržet. Dochází k efektivní spolupráci knihovny a školy již na počátku vzdělávání. Bohužel náklad knih nepostačuje pokrýt poptávku a zejména v prvním ročníku, kdy nebyla stanovena jasná pravidla, byl problém zejména ze strany pražských organizátorů v podobě kritického nedostatku knih. V některých knihovnách je slavnostní předávání knih spojeno s *Pasováním prvňáčků* na čtenáře a logickým propojením tohoto projektu s akcí Knihovny Jiřího Mahena v Brně *Poprvé do školy - Poprvé do knihovny*. Ten byl v roce 2004 oceněn Zvláštním uznáním Ministerstva kultury ČR za informační počín. Původně regionální projekt se tak díky iniciativě knihovníků, KDK a jeho Databanky nápadů rozšířil po celé republice.

Počátek školní docházky a vstup do školy patří k nejvýznamnějším okamžikům života dítěte a knihovny se takto k těmto okamžikům připojují. Obzvláště u této akce platí, co knihovna, to jiná modifikace původního projektu. Ve většině knihoven chodí děti s učiteli nebo se školní družinou do knihovny a na konci roku musí prokázat, co se naučily. Za odměnu dostávají při pasování na čtenáře diplom a ve většině případů čtenářský průkaz do knihovny zdarma. Tento scénář funguje v malých i velkých knihovnách.

V Olomouci jsou děti pasovány na Rytíře čtení čarodějnicí nebo králem. Pasování se neúčastní všechny olomoucké děti, iniciativu totiž často převzaly samy školy. Vzhledem k velikosti města by to nebylo ani technicky proveditelné. V Opavě si akci rozdělili na dvě etapy. V první jsou malí žáčci uvedeni do knihovny, ve druhé etapě na konci školního roku musí prokázat, co se za rok naučili. Pasování jsou Skřítkem veselé abecedy. V havířovské knihovně předchází samotnému aktu pasování doprovodný program. Knihovnice děti vyzkouší formou her, jak zvládly písmenka, například ukázkami z prstů, pomocí těla, později jsou vyzkoušeny i z psaní. Vhodnou

---

⁴⁸ HUTAŘOVÁ, Ivana. 2. ročník projektu Už jsem čtenář – Knížka pro prvňáčka. *Bulletin SKIP*. 2010, roč. 19, č. 2, s. 11-12.

součástí přizpůsobenou dětem je instruktáž, jak se ke knihám chovat. Na závěr jsou děti slavnostně pasovány královnou Čítankou I., každý je obdarován pasovací listinou a průkazem do knihovny zdarma.⁴⁹

V menších knihovnách je pasování prvňáčků rodinnějšího rázu a více než ve velkých knihovnách dávají knihovníci přednost svým vlastním programům, případně zcela upřednostňují individuální práci s dítětem.

Jedinými knihovnami, kde se z pasování prvňáčků stala malá slavnost je Krnov a Český Těšín. Všichni prvňáci krnovských škol a škol z okolních obcí jsou pasováni přímo starostou nebo členy místního zastupitelstva. Děti jsou pasovány výměnou za obrázek skřítky Knihovnička. Po pasování dostanou kouzelný nápoj (většinou je to džus) a odříkáním kouzelné formulky před zástupci města se stávají plnoprávními čtenáři knihovny. V Českém Těšíně zvou během první třídy na návštěvu knihovny všechny místní prvňáčky, na pasování samotné pak chodí děti s rodiči nebo se školou. Pasování jsou starostou nebo místostarostou.

V této kategorii knihoven jsou dva zástupci, kteří se do pasování vůbec nezapojili a raději dávají přednost individuální práci se čtenářem a vlastním programům pro předškoláky a prvňáčky. To je případ knihovny v Hranicích, kde kladou velký důraz na individuální práci s dětmi a rodiči a posléze na úzkou spolupráci knihovny a školy. Ředitelka hranické knihovny Marie Jemelková se domnívá, že kampaně a další aktivity na podporu čtenářství jsou důležité pro zviditelnění knihovny a její práce, ale nelze podceňovat již zmíněnou celoroční individuální práci s malými čtenáři. S tímto mají v Hranicích dobré zkušenosti. Na vlastní programy mají vhodně „nabalenu“ další aktivitu regionálního Klubka *Školu naruby*.⁵⁰

Vlastní programy pro předškoláky a prvňáčky podobných původnímu brněnskému projektu mají také v Litovli, ale uvažují o zapojení do projektu.

V Šumperku děti nepasují, protože respektují místní aktivitu *Svátek slabikáře*, který probíhá na šumperských školách ve stejnou dobu. Naopak knížku pro prvňáčka letos předávali třem třídám, které s knihovnou celý rok spolupracovaly. Nad projektem

---

⁴⁹ KAFKOVÁ, Tereza. RE: Informace o akcích [elektronická pošta]. Message to: Libuše Soukopová. 2011-02-15 [cit. 2011-02-18]. Osobní komunikace.

⁵⁰ JEMELKOVÁ, Marie. RE: Informace o aktivitách Městské knihovny v Hranicích [elektronická pošta]. Message to: Libuše Soukopová. 2011-02-01 [cit. 2011-02-01]. Osobní komunikace.

ovšem uvažují a podle ředitelky Mgr. Zdeňky Daňkové chtějí obě aktivity do budoucna efektivně propojit.⁵¹

Byť by se mohlo zdát, že malé obecní knihovny přenechají tyto programy školám, které mají lepší předpoklady k organizaci tak velkých aktivit, není to zcela pravda. Knihovna v Radslavicích pasuje místní prvňáčky ve spolupráci se školou, která si ovšem vymezila určitá pravidla. Děti jsou pasovány decentní formou učitelkou nebo knihovnicí. Při aktu nefiguruje žádná pohádková postava, jak je tomu zvykem jinde. Pro děti to samozřejmě není tak atraktivní a o správnosti není přesvědčena ani místní knihovnice.⁵² Respektuje ovšem pravidla školy. V Pavlovicích si naopak tento významný rok života dítěte užívají. Protože je zdejší tradicí slavnostní zahájení a ukončení školního roku v kulturním domě, pasování svých prvňáčků se účastní celá komunita. Děti pasuje na Rytíře čtení Písmenková víla.

3.2.4 Kde končí svět

Projekt *Kde končí svět* byl vyhlášen KDK na přelomu tisíciletí (2000-2001) jako národní literární soutěž pro děti. Jeho smyslem bylo zastřešení jednotlivých aktivit dětských oddělení veřejných knihoven, čtenářských, literárních, výtvarných a dramatických a představit je v jeden den na jednom místě. Byl to pokus o nový druh spolupráce dětských knihovníků na národní úrovni, neboť některé aktivity probíhaly nekoordinovaně a neměly společenskou podporu a prestiž. Zatím poslední dvouletá etapa nese souborný název *Jakou barvu má svět* a zapojily se do ní tisíce dětí. Vyvrcholením celé akce jsou přehlídky nejzajímavějších aktivit a poté každoroční pasování vítězů regionálních přehlídek na Rytíře Krásného slova. Severomoravské Klubko na projekt ve dvou etapách navázalo svojí akcí, kterou nazvali *Rytíři na hradě*. Regionální výherci byli pasováni na Helfštýně a na Ostravském hradě.

V roce 2010 se do projektu z regionu přihlásilo 7 knihoven, ale do konce to dotáhly jen 4 z nich – Havířov, Olomouc, Bystřice nad Olší a Bílovec.⁵³ Závěrečného setkání a pasování v Praze se ale žádná z knihoven nezúčastnila s ohledem na náročné cestování s dětmi. Novinkou letošního ročníku je pokus o *Pasování rytířů Krásného*

⁵¹ DAŇKOVÁ, Zdeňka. RE: Informace o pasování prvňáčků [elektronická pošta]. Message to: Libuše Soukopová. 2011-01-31 [cit. 2011-02-17]. Osobní komunikace.

⁵² VESELÁ, Lada. Místní knihovna, Školní 5, Radslavice. 21. února 2011. Osobní komunikace.

⁵³ Archiv Klubko Severní Morava. Havířov, 1995-.

slova pro děti z moravských krajů v Knihovně Jiřího Mahena v Brně, pro něž by byla cesta do Prahy náročná, což většina organizátorů z Moravy zcela jistě přivítá.

V záběru vybraných knihoven se projektu zúčastnila pouze Olomouc a Havířov se svým projektem *Cesty za knihou*, který navazuje na *Školu naruby*. Putování za knihou pro velký ohlas stále probíhá a dokonce na ně navazuje další novinka ve spolupráci s nakladatelstvím B4U Publishing. Olomouc se do celostátního projektu přihlásila 14. ročníkem výtvarné soutěže *Naši čtenáři – ilustrátoři* pod názvem *Tři oříšky pro pastelku*.

3.2.5 Webovou divočinou

Nejnovější aktivitou je soutěž pro děti od sedmi do deseti let o bezpečném užívání internetu *Webovou divočinou*. Vznikla ze spolupráce Úřadu na ochranu osobních údajů a SKIP. Soutěž je založena na nejrychlejších zvládnutí hry *Webovou divočinou* a osvobození všech zakletých postavíček. Z vítězných časů všech zaregistrovaných knihoven je vybrán nejrychlejší chodec *Webovou divočinou* a oceněn.⁵⁴ Soutěž je teprve na začátku a z oslovených knihoven ji svým čtenářům nabídla zatím jen Obecní knihovna v Radslavicích a Městská knihovna v Havířově.

3.2.6 Regionální projekty Klubka

V regionálních klubkách vzniká mnoho zajímavých projektů, ty nejuspěšnější přebírají jiné regiony. O aktivitách, které dělají pro své čtenáře, se knihovníci pravidelně informují v rámci KDK a Konference Andersen. Materiály, nápady a scénáře jsou poskytovány zcela nezištně ostatním a stávají se zdrojem mnoha modifikovaných akcí v jiných regionech.

V Klubku Severní Morava je takovým projektem jednoznačně *Škola naruby* a její návazný projekt *Cesty za knihou*. Oba zmíněné projekty byly původně příspěvkem regionálního Klubka do kampaně Mgr. Evy Katrušákové propagující každodenní hlasité předčítání, *Cesty za knihou* byly navíc také jednou z aktivit dětských oddělení, které zastřešoval celostátní *Kde končí svět*.

Celé Česko čte dětem představuje svůj projekt společného čtení dětí a rodičů, neboť jak organizátoři sami tvrdí „čtenářem se nikdo nerodí, čtenáři musíme ukázat

⁵⁴ Svaz knihovníků a informačních pracovníků [online]. 27.1.2011 [cit. 2011-03-09]. Webovou divočinou. Dostupné z WWW: <<http://skip.nkp.cz/akcWdivoc11.htm>>.

cestu“.⁵⁵ Cílem je přesvědčit je, co znamená zažít rituál čtení a společný čas strávený s dítětem nad knížkou. Nejde jen o samotné předčítání, ale o posílení aktivní komunikace mezi dítětem a dospělým a formování návyků si číst i v dospělosti. Nezisková organizace *Celé Česko čte dětem* je významným partnerem regionálního Klubka v osobě Mgr. Evy Katrušákové. Prvotní impuls k navázání spolupráce s tímto sdružením vzešel z komunikace Mgr. Katrušákové a předsedkyně SKIP 10 Jany Galášové. Na půdě regionální pobočky se zrodila spolupráce SKIP a tohoto sdružení a projekt se rozšířil do celé knihovnické komunity. Řada knihoven se do kampaně zapojila různými aktivitami a udělala tak pro propagaci projektu a samotného dětského čtenářství nemalý kus práce. Knihovníci se ke kampani připojují nejen čtením v knihovnách, ale i v nemocnicích a v mateřských centrech. Knihovnice běžně čtou dětem ze školních družin, mateřských škol, v Olomouci navštěvují knihovnice nemocné děti na Dětské klinice fakultní nemocnice. I přesto ale stále řada knihoven zůstává stranou.

S cílem zapojit do projektu i tyto knihovny vznikl projekt *Školy naruby*. Organizátorky akce vycházely z toho, jak si děti rády hrají na školu a připravily jim deníčky (žakovské knížky), do kterých jim rodiče, prarodiče, nebo starší sourozenci zapisují, co dětem čtou a jak dlouho. Děti rodiče za čtení známkují. Právě v tom tkví pro děti atraktivita celého projektu, tj. známkovat dospělé. Pravidelně se konají „třídní schůzky“, na kterých děti hodnotí dospělé a v polovině a na konci roku dostávají rodiče od dětí vysvědčení.⁵⁶ Propagace akce proběhla v různých dětských zařízeních, RV zajistil podporu projektu pomocí známých osobností. Tisk tisíců deníčků, jejichž grafická podoba byla navržena výtvarníkem, byl podpořen grantem z K 21. V některých knihovnách se projekt rozjel úspěšně, v jiných to šlo ztuha. Ne všude se dařilo knihovníkům přesvědčit rodiče, aby svým dětem četli. V takových případech zvolili knihovníci další cestu a oslovili mateřské školy a družiny, kde předčítaly dětem učitelky nebo knihovnice ve svých knihovnách.

V prvním ročníku projevilo zájem o deníčky 30 knihoven, v loňském roce to bylo již 120 knihoven, taktéž počet vytištěných deníčků se z 8 000 navýšil na 15 000, a i přes toto množství se na řadu knihoven nedostalo.⁵⁷

⁵⁵ *Celé Česko čte dětem* [online]. 2010 [cit. 2011-01-01]. O projektu. Dostupné z WWW: <<http://www.celeceskoctedetem.cz/cz/menu/7/cele-cesko-cte-detem-sup-sup/>>.

⁵⁶ Archiv Klubko Severní Morava. Havířov, 1995-.

⁵⁷ Archiv Klubko Severní Morava. Havířov, 1995-.

Na *Školu naruby* navazuje další projekt, který je opět autorským dílem Dany Kochové z havířovské knihovny, a to *Cesty za knihou* a *Skvělá kniha*. Výše uvedený projekt *Školy naruby* byl autory koncipován pro děti do věku sedmi až osmi let, tedy do 2. třídy školní docházky. Navazující projekty jsou určeny již starším dětem a jsou výborným projevem spolupráce mezi knihovnou a školou při podpoře dětského čtenářství. Děti si při *Cestách za knihou* mohou v hodinách čtení číst z knihy podle vlastního výběru ve spolupráci s knihovnicí. Po konzultaci pak učitel rozhodne, zda dítěti udělí razítko do čtenářského pasu, kterým jsou vybaveny všechny děti účastníci se projektu. Ze strany dětí dochází ke zlepšení dovednosti čtení, zvýšení zájmu o knihy a tím také zájmu o knihovnu. Toto se týká dětí na prvním stupni základních škol.

Starším dětem je určena *Skvělá kniha*. Děti do tiskopisů zapisují knihy, které je nadchly a hodnotí je počtem bodů. Na konci školního roku knihovníci data vyhodnotí a sestaví seznamy nejoblíbenějších knih, které slouží jak knihovnám, tak i školám při další práci s knihou.⁵⁸

Projekt *Cesty za knihou* byl v havířovské knihovně velmi úspěšný a v podstatě pokračuje v novém projektu regionálního Klubka ve spolupráci s B4U Publishing *Knihy plné dobrodružství*. Úkolem soutěžících do patnácti let je vytvořit knihu, která by měla být plná plánek, maket, klíčů a rozkládacích map. Text si děti vytvoří samy, nebo mohou využít textů, které dostanou v knihovně. Vzhledem k autorskému zákonu nelze využít žádný text již stávající knihy. Ostatní již záleží na soutěžících. Projekt je zatím na svém počátku, ale proběhla již seznamovací schůzka se členy Klubka SKIP 10.⁵⁹ Jak nový projekt děti přijmou, bude jasné od 1. března, kdy by měl spatřit světlo světa.

Paradoxně, byť havířovská *Škola naruby* vznikla s cílem připojit ostatní knihovny v regionu do kampaně *Celé Česko čte dětem*, ze sledovaných knihoven má adekvátní odezvu *Škola naruby* pouze ve své domovské knihovně v Českém Těšíně, v Hranicích a částečně v Krnově.

V Olomouci se uskutečnil pouze jeden ročník a z důvodu slabé odezvy museli knihovníci od projektu ustoupit. Děti si deníčky sice nadšeně rozebraly, ale nenásledovala již žádná zpětná vazba. Ani opavští knihovníci nemají se *Školou naruby* dobré výsledky. Soutěž byla pro děti realizována individuálně, letos chtějí zapojit celou třídu, která by s učitelkou knihovnu pravidelně navštěvovala.

⁵⁸ Archiv Klubko Severní Morava. Havířov, 1995-.

⁵⁹ ORLICOVÁ, Milena. RE: Informace o B4U Publishing [elektronická pošta]. Message to: Libuše Soukopová. 2011-02-11 [cit. 2011-02-13]. Osobní komunikace.

Na malý zájem rodičů i dětí narazili taktéž v Litovli. Rodiče měli problém s vyplněním deníčků a s dalším kontaktem s knihovníky, proto projekt zrušili. V Šumperku ještě dali projektu šanci a zkouší další cesty, byť není podle Mgr. Zdeňky Daňkové odezva taková, jakou by si knihovníci představovali.⁶⁰

V Krnově dostávají deníčky *Školy naruby* děti při pasování prvňáčků a učitelé je používají místo čtenářských deníčků. Podle krnovských knihovníků a řady dalších oslovených kolegů, kteří tento fakt potvrzují, jsou školy přehlcené spoustou aktivit a děti nezvládnou dotáhnout všechno do konce. Byť jde o smysluplnou aktivitu, původní záměr se ztrácí.⁶¹

Menší knihovny přenechaly organizaci soutěže školám, které mají v malých obcích daleko lepší podmínky pro organizaci projektu takového rozsahu než jedna dobrovolná knihovnice v obecní knihovně. Jak to tedy v úspěšných knihovnách dělají?

Velkou odezvu má *Škola naruby* v Hranicích, kde jí předchází, jak již víme, vlastní akce pro předškoláky a prvňáky s pravidelným harmonogramem a od toho se odvíjí též adekvátní odezva. Staví na základech, které děti získají při jejich vlastních akcích a z individuálního přístupu k malým čtenářům.

Podle Jany Galášové⁶², ředitelky knihovny v Českém Těšíně, stojí za jejich úspěchem zase usilovná práce knihovnic v dětském oddělení a cílevědomé rozvíjení spolupráce se školami. Deníčky *Školy naruby* dostávají děti již při pasování prvňáčků a projekt je neustále udržován v povědomí dětí i rodičů.

Podobně to vidí i havířovští knihovníci. Lapidárně řečeno, v Havířově a v Českém Těšíně nečekají, až je někdo osloví, ale komunikace začíná ze strany knihovníků. Především v Havířově pro učitele prvního a druhého stupně základních škol pořádají semináře, kde společně hodnotí celý projekt, seznamují je s nejnovějšími trendy v dětské literatuře a představují nejčtenější knihy u jednotlivých věkových skupin. Podle Dany Kochové z havířovské knihovny se tímto rapidně zlepšila spolupráce knihovny a škol a co je z hlediska zpětné vazby velmi důležité, učitelé

⁶⁰ DAŇKOVÁ, Zdeňka. RE: Informace o pasování prvňáčků [elektronická pošta]. Message to: Libuše Soukopová. 2011-01-31 [cit. 2011-02-17]. Osobní komunikace.

⁶¹ BUDIŠOVÁ, Erika. RE: Informace o aktivitách [elektronická pošta]. Message to: Libuše Soukopová. 2011-02-17 [cit. 2011-02-20]. Osobní komunikace.

⁶² GALÁŠOVÁ, Jana. Informace o Městské knihovně Český Těšín [telefonická komunikace]. Libuše Soukopová. 16. 3. 2011 [cit. 2011-03-16]. Osobní komunikace.

s poznatky získanými ve spolupráci s knihovníky dále pracují.⁶³ Podobná setkání jsou i pro rodiče a knihovna tak má velkou podporu ze strany učitelů i rodičů. Fakt, že tato participace knihovny, rodiny a školy na společném zájmu v Havířově efektivně funguje, dokazuje i hodnocení *Kamarádky knihovny*, podle níž havířovskou knihovnu navštěvuje 38 % všech dětí ve městě.⁶⁴

---

⁶³ KOCHOVÁ, Dana. Klubko Severní Morava : Kde končí svět 2009 - 2010. In *Archiv Klubko Severní Morava*. Havířov, 1995-.

⁶⁴ Pro srovnání : Knihovnu města Olomouce navštěvuje 21 % všech olomouckých dětí.

3.3 Shrnutí

Z předchozích poznatků nelze stanovit jednoznačné závěry, které by bylo možno aplikovat na všechny knihovny. Filozofie knihovníků větších knihoven vychází z organizování náročnějších a pro lidi přitažlivějších akcí. V březnu a v říjnu proto do knihovny zvou známé spisovatele na autorská čtení, během roku pak další zajímavé lidi. V obecních knihovnách jsou tyto aktivity přizpůsobeny jejich podmínkám a provozu. Protože se jedná o větší činnosti, je obvykle nutná pomoc dalších subjektů v obci.

Přehledně je možno znázornit zapojení vybraných knihoven do jednotlivých aktivit v následující tabulce.

	BMČ	Týden knihoven	Noc s Andersenem	Kamarádka knihovna	Den pro dětskou knihu	Kde končí svět	Škola naruby	Pasování
Knihovna města Olomouce	ANO	ANO	ANO	ANO	ANO	ANO	ANO	ANO
Městská knihovna Havířov	ANO	ANO	ANO	ANO	NE	ANO	ANO	ANO
Knihovna P.Bezruče v Opavě	ANO	ANO	ANO	ANO	NE	NE	ANO	ANO
Městská knihovna Šumperk	ANO	ANO	ANO	ANO	ANO	NE	ANO	ANO
Městská knihovna Č.Těšín	ANO	ANO	ANO	ANO	NE	NE	ANO	ANO
Městská knihovna Krnov	ANO	ANO	ANO	ANO	NE	NE	ANO	ANO
Městská knihovna Hranice	ANO	ANO	NE	NE	ANO	NE	ANO	NE
Městská knihovna Litovel	ANO	ANO	ANO	NE	NE	NE	ANO	NE
Obecní knihovna Pavlovice	ANO	ANO	ANO	NE	ANO	NE	NE	ANO
Místní knihovna Radvanice	ANO	ANO	ANO	NE	ANO	NE	NE	ANO

Tradiční propagační akce *Březen – měsíc čtenářů* a *Týden knihoven* jsou zaměřeny na všechny skupiny obyvatelstva a oslovené knihovny je realizují podle místních zvyklostí a podmínek. Část aktivit je zaměřena opět na děti, část na dospělé a zúčastňují se jich všechny vybrané knihovny bez ohledu na velikost.

VŘSČ jako součást *Týdne knihoven* je především doménou menších zástupců. Velké knihovny veřejná čtení sice organizují, ale nebývají zde dominantní aktivitou. Ve většině knihoven, pokud čtení organizují, dbají na účast známých a regionálních

osobností. Pouze v Pavlovicích mají úspěch se čtením jen tak pro radost mezi sebou. Je známým faktem, že alternativním podobám čtení se lépe daří v menších městech, ve velkých městech bývá s návštěvností takových aktivit někdy problém, proto nejsou těmi hlavními. Úspěšnější je veřejné čtení v knihovnách, které mají komunitní roli a staly se tak vhodným místem pro setkávání obyvatel. Řada z nich na veřejných čteních spolupracuje s ostatními kulturními subjekty v místě.

Ze statistik a z ohlasů dětí i knihovníků vyplývá, že *Noc s Andersenem* je skutečně jedna z nejžádanějších aktivit pro děti a o její velké rozšíření se bezpochyby postarala medializace SKIP. Zapojily se do ní všechny vybrané knihovny s výjimkou Hranic. Program, jeho délka a kapacita spacích míst se odvíjí z místních podmínek a možností knihovny v dané lokalitě. Přesto počet spacích míst a nocležníků rok od roku stále strmě roste. Svůj podíl na tom zcela jistě nese rozšíření této aktivity i mimo knihovnickou komunitu. Následování hodný je jistě přístup opavské knihovny, která pořádá *Noc s Andersenem* i pro postižené děti.

Den pro dětskou knihu není v daných knihovnách zdaleka tak žádaný jako *Noc s Andersenem*. U tohoto projektu ve velké míře záleží na tom, jak jej knihovníci pojmu. Tam, kde to zkusili s prvotním záměrem prodeje knih, většinou úspěšní nebyli. Především v místech, kde mají knihovníci konkurenci v nakladatelstvích a knihkupectvích a zaměří se tímto směrem, nenaleznou adekvátní odezvu a akci nakonec po zkušenostech neopakují. Inspirativní je proto přístup olomoucké knihovny, kde je prodej knih pouze okrajový a přednost dostane svátek knihy a aktivity pro celou rodinu. V loňském roce se olomouckého svátku knihy v knihovně zúčastnilo téměř tři sta dětí a plná třetina soutěžila. *Den pro dětskou knihu* se jeví jako zajímavý projekt pro celou rodinu a bylo by škoda nevyužít tohoto potenciálu a nezkoušet další možnosti, jak do knihovny přilákat celé rodiny. V Knihovně města Olomouce to funguje.

Kamarádka knihovna je doménou převážně větších knihoven. Byť je tato akce na propagaci dětských oddělení určena i knihovnám v menších obcích, z vybraného vzorku knihoven lze účast na propagaci zaznamenat až v místech nad dvacet tisíc obyvatel. Lze se tedy domnívat, že zde hraje velkou roli přítomnost samostatného dětského oddělení. V malých knihovnách bývá totiž dětské oddělení velmi často spojeno s oddělením pro dospělé a možná knihovníci právě z tohoto důvodu svoji knihovnu k této aktivitě nepřihlašují.

Následující dva projekty mají svá specifika. Smyslem projektu *Kde končí svět* je zastřešení všech aktivit, která dětská oddělení pro děti vymýšlí. Do projektu se s nimi logicky hlásí převážně větší knihovny nebo v případě našeho regionu Klubko Severní Morava.

Kamarádka knihovna je zaměřená na propagaci dětských oddělení knihoven a u dětí má dobrou odezvu. Někde bývají vysvědčení knihovnám dokonce malým výtvarným dílkem. Úspěšnější v tomto projektu bývají spíše knihovny v menších městech, ve kterých se tolik neprojevuje anonymita velkoměsta. O to více je nutno ocenit třetí místo havířovské knihovny v kategorii měst nad padesát tisíc obyvatel.

Praktickými ukázkami blízké spolupráce knihovny a školy jsou regionální projekty havířovské knihovny a regionálního Klubka *Škola naruby* a *Cesty za knihou*, které s velkým úspěchem převzaly stovky dalších knihoven. Úspěch *Školy naruby* především v Havířově, v Českém Těšíně a v Hranicích závisí na dvou faktorech, na přístupu knihovníků a na jejich práci a na efektivní komunikaci mezi nimi a školou. Tato participace knihovny a školy je v těchto městech na vysoké úrovni a to přináší své výsledky. Mohou být příkladem pro ostatní, kde akce zatím nezaznamenala adekvátní odezvu.

Příznivě vnímanou akcí rodiči, dětmi i učiteli je *Pasování prvňáčků*. Pro děti je vstup a posléze ukončení první třídy zážitek sám o sobě a pasování na Rytíře čtení jej ještě umocňuje. Především v knihovnách, kde se pasování ujmou sami starostové, jak jsme viděli na příkladu Krnova a Českého Těšína, bývá aktivita očekávanou obecní událostí. V Pavlovicích se pasování svých prvňáčků účastní celá komunita. Možnou alternativou jsou jiné metody práce s malým čtenářem. Dobré zkušenosti s individuálním přístupem mají v Hranicích a v Litovli.

Závěr

Z poznatků uvedených v mé bakalářské práci je zřejmé, že veškeré oborové spolky a organizace sehrály v historickém vývoji knihovnictví u nás nezastupitelnou úlohu. Již generace knihovníků dvacátých let minulého století pochopila, že k řešení problémů v oboru knihovnictví je dobré mít zastřešující organizaci. Knihovnické spolky a následně také Svaz knihovníků a informačních pracovníků, který vznikl v šedesátých letech, řešily problémy doby, ve které existovaly. Činnost Svazu knihovníků a informačních pracovníků byla nově obnovena těsně po sametové revoluci v roce 1990 v době, kdy celá země začala procházet společenskoekonomickou transformací, kdy platil nevyhovující knihovnický zákon, a knihovny působily v nestabilním prostředí. SKIP za dobu své existence ve prospěch knihoven zasáhl do všech oblastí, které se jich bytostně dotýkaly. Po počátcích formování spolkové činnosti a hledání vlastní identity se svaz významně podílel na realizaci koncepce oboru a jeho legislativy, na tvorbě nového knihovnického zákona, zasáhl taktéž v rámci možností do schvalování autorského zákona, sledoval transformaci veřejných knihoven a loboval za ně u veřejných činitelů a v Poslanecké sněmovně ČR. Současně inicioval vznik a rozvoj dotačních programů pro knihovny a dodnes patří mezi největší poskytovatele mimoškolního vzdělávání v oboru. To je jen krátký výčet toho, proč je SKIP českým knihovnám nepostradatelným partnerem.

Vznik regionálních poboček na počátku devadesátých let dal knihovníkům ze všech oblastí republiky možnost přímé účasti na spolkovém životě. V práci byla podrobněji nastíněna činnost regionální pobočky SKIP v Moravskoslezském a Olomouckém kraji. Na příkladech knihoven vybraných podle zvoleného kritéria byla představena činnost SKIP v oblasti propagace veřejných knihoven a podpory čtenářství. Nabízí se otázka, zda je možné srovnávat činnost knihoven v tak velkých městech jako je Olomouc nebo Havířov s obcemi typu Pavlovice nebo Radslavice. Domnívám se, že ano. Mimo jiné je to důkazem, že SKIP ve svých řadách sdružuje knihovny všech velikostí, od těch největších až po malé vesnické knihovny. Byť by se mohlo zdát, že se především profesionální knihovny zapojují do všech aktivit, není to zcela pravda. Míra aktivit pro veřejnost je závislá na místních podmínkách, na tradici, vybudovaných kontaktech, komunikaci se zřizovatelem a v neposlední řadě i na osobnosti knihovníka.

Při shromažďování podkladů k práci jsem byla v kontaktu s knihovníky vybraných knihoven a všude jsem se setkala s pozitivním pohledem na roli SKIP ve veřejném knihovnictví a k jeho projektům a aktivitám.

Mimo jiné jsem osobně navštívila neprofesionální knihovny v Radslavicích a Pavlovicích, které jsou komunitními centry svých obcí a kde i profesionální knihovník ocení, co venkovské knihovny umějí a dokážou, pokud jsou vedeny správnými, pro věc zapálenými lidmi. V některých knihovnách mají dobře propracované metody práce s dětským čtenářem a mohou být příkladem pro knihovny, kde zatím zájem o nabízené projekty není takový, jaký by si knihovníci představovali. Ocenění zaslouží přístup knihovníků, kteří přes prvotní neúspěch některé nabízené aktivity nevzdali, ale zkouší nové cesty, jak přivést děti a mladou generaci ke knize a ke čtení. Z vlastních zkušeností vím, jak je práce knihovníka nesmírně náročná, ale přitom velmi obohacující. Komunikace s knihovníky z různých koutů regionu mě přesvědčila, že knihovníci svoji práci přizpůsobují místním podmínkám a lidem, kteří navštěvují jejich knihovny. V naprosté většině případů dělají vše pro to, aby jejich knihovny byly místem, kam lidé chodí nejen za vzděláním, ale i za odpočinkem a někdy i za vlídným slovem.

Velmi užitečná pro všechny typy knihoven je nepochybně spolupráce se školami a to nejen základními, ale i středními. V knihovnách, kde je komunikace se školami na vysoké úrovni, se tato skutečnost odráží na přístupu a zájmu dětí o knihovnu.

Zajímavá může být spolupráce s místní samosprávou, šumperský projekt *Celé město čte* je toho dokladem.

V oblasti spolkové činnosti je zatím ve fázi diskuze založení nové platformy pro knihovníky pracující s dospělými čtenáři v rámci SKIP 10. Činnost klubu by měla být podobná náplni Klubka, tedy workshopy a semináře s možností výměny informací mezi knihovníky z oddělení pro dospělé čtenáře knihoven. Tento záměr by většina knihovníků pracujících s dospělým čtenářem zcela jistě uvítala. Obecně je velká část aktivit spolku směřována hlavně k dětem, ale řada knihovníků pracujících v odděleních pro dospělé čtenáře by potvrdila, že práce s dospělým čtenářem a se seniory je trochu opomíjena. Vzdělávání pro knihovníky pracující s dospělými čtenáři by bylo vhodné doplnit praktickými kurzy v oblasti komunikace a asertivity. V současné době sice pod záštitou Unie zaměstnavatelských svazů probíhají kurzy komunikačních dovedností pro pracovníky v kultuře, z kapacitních důvodů se však nemohou zúčastnit všichni

pracovníci knihoven. Tuto oblast by bylo vhodné podle mého názoru více podpořit, například některým z grantů.

Velmi přínosné pro budoucnost se mi jeví navazování mezinárodní spolupráce na úrovni jednotlivých knihoven. Čilá spolupráce knihoven regionu je především na česko-polském pomezí. Slezský region po staletí přirozeně žije v úzkém kontaktu s Polskem a obě kultury se prolínají.⁶⁵ Vzájemná spolupráce knihovny v Českém Těšíně a Biblioteki Miejskiej w Cieszynie byla dokonce v loňském roce financována z Evropského fondu pro regionální rozvoj. Obě knihovny spolupracují na Mezinárodním festivalu *Čtení nad Olzou*, včetně společných aktivit a návštěv. Poznávání česko-polské kultury a literatury bylo náplní společného projektu *Meandry umění v česko-polském pohraničí*, který uskutečnila Knihovna Petra Bezruče v Opavě. Knihovny ve vnitrozemí nemají tolik přirozených možností téměř každodenního kontaktu s polskými kolegy, přesto i Šumperk našel svoji spřátelenou knihovnu v polské Nyse. Společně uskutečnily v Nyse vernisáž výstavy *Moje kniha – Moja książka*. Knihovna města Olomouce navazuje spolupráci s knihovnou v partnerském městě Tampere ve Finsku.

Současným problémem Svazu je úbytek individuálních členů a současné stárnutí členské základny, a to jak na celostátní, tak i regionální úrovni. SKIP je pro někoho srdeční záležitostí nebo věcí profesní cti, pro jiného neznámá zkratka nebo nezajímavý pojem. Je proto stálým úkolem hledat cesty a vysvětlovat především mladé knihovnické generaci smysluplnost členství v knihovnickém spolku, jeho výhody nejen pro členy, ale především pro české knihovnictví.

SKIP v současné době plní funkci profesní komory. Je však zároveň platformou pro setkávání lidí stejných zájmů a v mnoha ohledech poradenským a konzultačním centrem. Českým knihovnám je nepostradatelným partnerem, stejně jako byly všechny spolky našemu mladému knihovnictví v dobách minulých.

---

⁶⁵ GALÁŠOVÁ Jana. O slezských (a také severomoravských) knihovnicích. *Bulletin SKIP*. 2006, roč. 15, č. 2, s. 6-8.

Seznam použitých pramenů a literatury

Archív

Archiv Klubko Severní Morava. Havířov, 1995-.

Archiv SKIP 10. Český Těšín, 1992-.

KOCHOVÁ, Dana. Klubko SKIP 10 : Kde končí svět 2009 - 2010. In *Archiv Klubko Severní Morava*. Havířov, 1995-.

Monografie

CEJPEK, Jiří. *Dějiny knihoven a knihovnictví*. 2. vyd. Praha : Karolinum, 2002. s. 188-192. ISBN 8-246-0323-3.

Kořeny spolkového života. In *Pražské spolky : soupis pražských spolků na základě úředních evidencí z let 1895 - 1990*. Praha : Scriptorium, 1998. s. VII-XXIV.

TELEC, Ivo. *Spolkové právo*. 1. vyd. Praha : C.H.Beck, 1998. ISBN 80-7179-194-6.

TELEC, Ivo. *Spolkové právo*. 1. vyd. Praha : C.H.Beck, 1998. s. 41-44.

TELEC, Ivo. *Spolkové právo*. 1. vyd. Praha : C.H.Beck, 1998. s. 49-61.

TRÁVNÍČEK, Jiří. *Čteme?* 1. vyd. Brno : Host, 2008. s. 52-54.

VÁCLAVÍKOVÁ HELŠUSOVÁ, Lenka. Čtenářství v ČR podle výsledků sociologických výzkumů. In *Podpora informační gramotnosti ve veřejných knihovnách : cesta k budoucnosti*. Praha : Národní knihovna České republiky, 2006, s. 73-94. ISBN 80-7050-500-1 (brož.).

Články z periodik

BÍCOVÁ, Stanislava. Klub vysokoškolských knihovníků SKIP. *Bulletin SKIP*. 2002, roč. 11, č. 4, s. 26. ISSN 1210-0927.

BURGETOVÁ, Jarmila. Rok 1999 - rok seniorů. *Bulletin SKIP*. 1999, roč. 8, č. 4, s. 17. ISSN 1210-0927.

Co je nového ve SKIP : počet členů. *Bulletin SKIP*. 1996, roč. 5, č. 2, s. 7. ISSN 1210-0927.

Co nového v regionech ? *Bulletin SKIP*. 2003, roč. 12, č. 2, s. 14-17. ISSN 1210-0927.

Co nového v regionech ? *Bulletin SKIP*. 2003, roč. 12, č. 3, s. 18-20. ISSN 1210-0927.

Co se děje v českém knihovnictví : reforma veřejné správy. *Bulletin SKIP*. 2000, roč. 9, č. 1, s. 5. ISSN 1210-0927.

Členská základna. *Bulletin SKIP*. 2002, roč. 11, č. 1, s. 16. ISSN 1210-0927.

ČUMPLOVÁ, Ludmila. Informační servis : nová legislativa pro školní knihovny. *Bulletin SKIP*. 2009, roč. 18, č. 4, s. 35-36. ISSN 1210-0927.

FRANC, Zdeněk. K půjčování nosičů zvuku v knihovnách. *Bulletin SKIP*. 1993, roč. 2, č. 3, s. 1-6. ISSN 1210-0927.

GALÁŠOVÁ, Jana. Kniha jako pozitivní závislost : role knihovny při výchově k dětskému čtenářství. *Bulletin SKIP*. 2006, roč. 15, č. 1, s. 17-19. ISSN 1210-0927.

GALÁŠOVÁ, Jana. O slezských (a také severomoravských) knihovnicích. *Bulletin SKIP*. 2006, roč. 15, č. 2, s. 6-8. ISSN 1210-0927.

HOUŠKOVÁ, Zlata. 10. výročí Klubu dětských knihoven SKIP. *Bulletin SKIP*. 2004, roč. 13, č. 4, s. 15-17. ISSN 1210-0927.

HOUŠKOVÁ, Zlata. Děti [ne] čtou : Kamarádka knihovna podruhé. *Bulletin SKIP*. 2008, roč. 17, č. 2, s. 3. ISSN 1210-0927.

HOUŠKOVÁ, Zlata. Děti nečtou : už 15 let. *Bulletin SKIP*. 2010, roč. 19, č. 1, s. 29. ISSN 1210-0927.

HOUŠKOVÁ, Zlata. Děti nečtou : už 15 let. *Bulletin SKIP*. 2009, roč. 18, č. 3, s. 21. ISSN 1210-0927.

HOUŠKOVÁ, Zlata. Kamarádka knihovna. *Bulletin SKIP*. 2008, roč. 17, č. 3, s. 9. ISSN 1210-0927.

HOUŠKOVÁ, Zlata. Kamarádka knihovna na konci první etapy. *Bulletin SKIP*. 2007, roč. 16, č. 1, s. 2-6. ISSN 1210-0927.

HOUŠKOVÁ, Zlata. Kamarádka knihovna - rok první. *Bulletin SKIP*. 2006, roč. 15, č. 3, s. 3. ISSN 1210-0927.

HUTAŘOVÁ, Ivana. 2. ročník projektu Už jsem čtenář - Knížka pro prvňáčka. *Bulletin SKIP*. 2010, roč. 19, č. 2, s. 11-12. ISSN 1210-0927.

Jak se to stalo : před 35 lety vznikl Svaz knihovníků a informačních pracovníků. *Bulletin SKIP*. 2003, roč. 12, č. 4, s. 20-21. ISSN 1210-0927.

Jedna otázka pro Zlatu Houškovou. *Tvar : literární obydleník*. 2010, roč. 12, č. 5, s. 3. ISSN 0862-657X.

JARKULIŠOVÁ, Gabriela. Směr Kutná Hora a dál. *Bulletin SKIP*. 2010, roč. 19, č. 1, s. 32-33. ISSN 1210-0927.

Jsou naše knihovny na úrovni současných dnů? *Čtenář : měsíčník pro práci s knihou*. 1968, roč. XX, s. 108.

KODÝMOVÁ, Milena. Týden knihoven už potřetí. *Bulletin SKIP*. 1999, roč. 8, č. 4, s. 11. ISSN 1210-0927.

KURKA, Ladislav. Jak dál : se staronovým předsedou SKIP dr. Vítem Richterem rozmlouvá Ladislav Kurka. *Bulletin SKIP*. 2001, roč. 10, č. 3, s. 2-4. ISSN 1210-0927.

KURKA, Ladislav. Není nad „děckaře“. *Bulletin SKIP*. 2006, roč. 15, č. 3, s. 4-7. ISSN 1210-0927.

KURKA Ladislav. Smlouva o zvukových dokumentech schválena. *Bulletin SKIP*. 1994, roč. 3, č. 2, s. 5. ISSN 1210-0927.

KURKA, Ladislav. Světový den knihy a autorských práv. *Bulletin SKIP*. 2008, roč. 17, č. 2, s. 17. ISSN 1210-0927.

KURKA, Ladislav. Znovu o půjčování zvukových dokumentů. *Bulletin SKIP*. 1993, roč. 2, č. 4, s. 1-2. ISSN 1210-0927.

NOVÁ, Hana. Informační servis BMI. *Bulletin SKIP*. 2006, roč. 15, č. 2, s. 31. ISSN 1210-0927.

Počet členů SKIP. *Bulletin SKIP*. 1994, roč. 3, č. 2, s. 7. ISSN 1210-0927.

Počet členů SKIP k 31.12.1998. *Bulletin SKIP*. 1999, roč. 8, č. 1, s. 14. ISSN 1210-0927.

Program veřejné informační služby knihoven. *Bulletin SKIP*. 2000, roč. 9, č. 2, s. 2-8. ISSN 1210-0927.

PRUCKOVÁ, Lenka. Obecní knihovna nové doby - Pavlovice u Přerova. *Bulletin SKIP*. 2008, roč. 17, č. 4, s. 9-10. ISSN 1210-0927.

RAŠKA, Vladislav. Jaký byl letošní Týden knihoven. *Bulletin SKIP*. 2000, roč. 9, č. 3-4, s. 14-15. ISSN 1210-0927.

RICHTER, Vít. Jak dál. *Bulletin SKIP*. 2001, roč. 10, č. 3, s. 2-4. ISSN 1210-0927.

RICHTER, Vít. Knihovní zákon bude !? *Bulletin SKIP*. 2001, roč. 10, č. 1, s. 5-7. ISSN 1210-0927.

RICHTER, Vít. Kopie obálek a anotací. *Bulletin SKIP*. 2008, roč. 17, č. 1, s. 18-20. ISSN 1210-0927.

RICHTER, Vít. Standardy veřejných knihovnických a informačních služeb. *Bulletin SKIP*. 2003, roč. 12, č. 2, s. 20-22. ISSN 1210-0927.

Státní informační politika - veřejné informační služby. *Bulletin SKIP*. 1999, roč. 8, č. 3, s. 5-14. ISSN 1210-0927.

TRÁVNÍČEK, Jiří. Jak čteme (1). *Grand Biblio*. 2010, roč. 4, č. 11/12, s. 32-33.

V regionech. *Bulletin SKIP*. 2006, roč. 15, č. 1, s. 25-27. ISSN 1210-0927.

V regionech. *Bulletin SKIP*. 2009, roč. 18, č. 2, s. 35-41. ISSN 1210-0927.

VISK 3 : Program vytváření informačních center veřejných knihoven. *Bulletin SKIP*. 2000, roč. 9, č. 2, s. 4. ISSN 1210-0927.

VYHNALOVÁ, V. Jižní Čechy a spanilé jízdy. *Bulletin SKIP*. 2008, roč. 17, č. 2, s. 6. ISSN 1210-0927.

WIMMEROVÁ, Daniela. Co venkovské knihovny umějí a mohou - III. *Bulletin SKIP*. 2007, roč. 16, č. 4, s. 10-11. ISSN 1210-0927.

Závěrečné prohlášení účastníků slavnostního zasedání Ústřední knihovnické rady ČSR. *Čtenář : měsíčník pro práci s knihou*. 1970, roč. XXII, s. 278-284.

ZOUBEK, Ladislav. Co nového ? *Bulletin SKIP*. 2008, roč. 17, č. 2, s. 21-24. ISSN 1210-0927.

ZOUBEK, Ladislav. Den pro dětskou knihu v Děčíně. *Bulletin SKIP*. 2007, roč. 16, č. 1, s. 7. ISSN 1210-0927.

ZOUBEK, Ladislav. Regionální funkce v ohrožení. *Bulletin SKIP*. 2000, roč. 9, č. 3-4, s. 12-13. ISSN 1210-0927.

ZOUBEK, Ladislav. Knihovna roku. *Bulletin SKIP*. 1999, roč. 8, č. 2, s. 10. ISSN 1210-0927.

Internetové zdroje

BMI sdružení [online]. c2005-2007 [cit. 2011-02-18]. Do knihovny na internet po internetu do knihovny : akce v knihovnách 2007. Dostupné z WWW: <<http://archiv.brezen.cz/2007/>>.

BMI sdružení [online]. c2005-2008 [cit. 2011-02-18]. Do knihovny na internet po internetu do knihovny : akce v knihovnách 2008. Dostupné z WWW: <<http://archiv.brezen.cz/2008/>>.

BMI sdružení [online]. c2005-2009 [cit. 2011-02-18]. Do knihovny na internet po internetu do knihovny : akce v knihovnách 2009. Dostupné z WWW: <<http://www.brezen.cz/cs/sekce/mesic-internetu/akce-v-knihovnach>>.

Cena Knihovna roku - nařízení vlády ze dne 16.12.2002. In *Národní knihovna České republiky* [online]. 18.4.2006 [cit 2011-01-03]. Dostupné z WWW: <http://www.nkp.cz/o_knihovnach/KnRoku/KnRoku03.htm#pocin>.

Celé Česko čte dětem [online]. 2010 [cit. 2011-01-01]. O projektu. Dostupné z WWW: <<http://www.celeceskoctedetem.cz/cz/menu/7/cele-cesko-cte-detem-sup-sup-/>>.

Česko. Zákon č. 257/2001 Sb., o knihovnách a podmínkách provozování veřejných knihovnických a informačních služeb (knihovní zákon). In *epravo.cz* [online]. 1999-2011 [cit. 2011-01-01]. Dostupné z WWW: <<http://www.epravo.cz/top/zakony/sbirka-zakonu/zakon-ze-dne-29-cervna-2001-o-knihovnach-a-podminkach-provozovani-verejnych-knihovnickych-a-informacnich-sluzeb-knihovni-zakon-2631.html>>.

GALÁŠOVÁ, Jana. Činnost v letech 2000-2005. In *SKIP10 : Moravskoslezský a Olomoucký kraj* [online]. c2007 [cit. 2011-01-18]. Dostupné z WWW: <<http://skip.knih-trinec.cz/historie.html#galasova>>.

Granty a dotace. In *Ministerstvo kultury České republiky* [online]. c2007 [cit. 2011-01-12]. Dostupné z WWW: <<http://www.mkcr.cz/granty-a-dotace/default.htm>>.

HOUŠKOVÁ, Zlata. Aktivita k podpoře čtení v České republice z pohledu knihoven. In *Knížnica* [online]. 2009, roč. 10, č. 10, s. 6-11 [cit. 2011-01-30]. Dostupné z WWW: <http://www.snk.sk/swift_data/source/casopis_kniznica/2009/oktober/06.pdf>.

HOUŠKOVÁ, Zlata. VISK 2 : zpráva za období 2000-2005. In *Národní knihovna České republiky* [online]. 2007 [cit. 2011-01-01]. Dostupné z WWW: <<http://visk.nkp.cz/VISK2.htm>>.

JEŽKOVÁ, Naděžda. 10 let SKIPu na Severní Moravě. In *SKIP10 : Moravskoslezský a Olomoucký kraj* [online]. c2007 [cit. 2011-01-18]. Dostupné z WWW: <<http://skip.knih-trinec.cz/historie.html#jezkova>>.

Kamarádka knihovna [online]. 2008 [cit. 2011-03-17]. Archiv 2. ročníku 2008. Dostupné z WWW: <<http://www.kamaradkaknihovna.cz/archiv2008.htm>>.

Klub dětských knihoven [online]. 2010 [cit. 2010-12-01]. Dostupné z WWW: <<http://www.futuranp.eu/kdk/>>.

Klubko SKIP 10 [online]. c2008 [cit. 2011-01-20]. O Klubku. Dostupné z WWW: <<http://klubko.knih-trinec.cz/>>.

Knihovna 21. století-K 21. In *Národní knihovna České republiky* [online]. 2010 [cit. 2010-12-11]. Dostupný z WWW: <http://knihovnam.nkp.cz/sekce.php3?page=02_Knihovna21.htm>.

Knihovna města Olomouce [online]. c2009-2011 [cit. 2011-03-18]. Oddělení pro děti : přehled akcí. Dostupné z WWW: <<http://www.kmol.cz/oddeleni-pro-deti-a-mladez/minule-akce/>>.

Knihovna Petra Bezruče Opava [online]. c2009 [cit. 2011-02-18]. Novinky a aktuality. Dostupné z WWW: <<http://www.okpb.cz/web/>>.

Knihovna Radslavice [online]. 2011 [cit. 2011-02-22]. Archiv. Dostupné z WWW: <<http://www.radslavice.cz/knihovna/index.php?nid=5661&lid=CZ&oid=889238>>.

Liberecký region. In *Krajská vědecká knihovna Liberec* [online]. c2007 [cit. 2010-12-05]. Dostupné z WWW: <<http://www.kvkli.cz/cz/sluzby/skip.php>>.

Města, obce a vesnice v ČR [online]. [cit. 2011-02-18]. Moravskoslezský kraj. Olomoucký kraj. Dostupné z WWW: <<http://www.obce-mesta.info/kraj.php?id=Moravskoslezsky-kraj>>.

Městská knihovna Český Těšín [online]. [2011] [cit 2011-03-20]. Archiv akcí. Dostupné z WWW: <<http://www.knihovna.ctesin.cz/?id=540&lang=c>>.

Městská Knihovna Havířov [online]. 2010 [cit 2011-02-03]. Andersen versus Hrubín. Dostupné z WWW: <<http://www.knih-havirov.cz/cz/archiv-aktualit/index.php>>.

Městská knihovna Hranice [online]. c2006 [cit 2011-02-03]. Kalendárium akcí. Dostupné z WWW: <http://www.mek.hranet.cz/modules.php?op=modload&name=PagEd&file=index&topic_id=0&page_id=9&node=8>.

Městská knihovna Krnov [online]. [2011] [cit 2011-03-19]. Oddělení pro děti. Dostupné z WWW: <<http://www.knihkrnov.cz/oddeleni.asp?cont=deti>>.

Městská knihovna Litovel [online]. c2003-2007 [cit 2011-03-22]. Aktuality. Dostupné z WWW: <<http://www.knih-litovel.cz/aktuality.php>>.

Městská knihovna Šumperk [online]. [2011] [cit 2011-03-01]. Oddělení pro mládež : aktuality. Dostupné z WWW: <<http://www.knihovnaspk.cz/detske/index.phtml>>.

Metodický pokyn Ministerstva kultury k vymezení standardu veřejných knihovnických a informačních služeb poskytovaných knihovnami zřizovanými a/nebo provozovanými obcemi a kraji na území České republiky. In *Národní knihovna České republiky* [online]. 2005 [cit. 2011-01-01]. Dostupné z WWW: <http://knihovnam.nkp.cz/sekce.php?page=03_Leg/01_LegPod/MethodVKIS.htm>.

Národní lékařská knihovna. *Klub lékařských knihoven* [online]. 2010 [cit. 2010-11-07]. Dostupné z WWW: <<http://www.nlk.cz/informace-o-nlk/spoluprace/klub-lekarskych-knihoven/o-nas>>.

Národní pedagogická knihovna Komenského [online]. 2005-2011 [cit. 2011-04-02]. Anketa SUK-Čtème všichni. Dostupné z WWW: <<http://www.npkk.cz/suk-cteme-vsichni>>.

Obecní knihovna Pavlovice u Přerova [online]. 2010 [cit. 2011-02-26]. Den otevřených dveří v knihovně. Dostupný z WWW: <<http://www.pavloviceuprerova.cz/knihovna/index.php?nid=6455&lid=CZ&oid=1638893>>.

PILLEROVÁ, Vladana. Standardy veřejných knihovnických a informačních služeb (VKIS) : nástroj pro jejich vyhodnocování. *Knihovna plus* [online]. 2007, č. 1-2 [cit. 2011-03-13]. Dostupný z WWW: <<http://knihovna.nkp.cz/knihovnaplus71/piller.htm>>. ISSN 1801-5948.

SKIP 10 : Moravskoslezský a Olomoucký kraj [online]. c2007 [cit. 2011-02-09]. Archiv akcí. Dostupné z WWW: <<http://skip.knih-trinec.cz/>>.

SKIP Jižní Čechy [online]. 2010 [cit. 2010-12-09]. Zprávy o činnosti. Dostupné z WWW: <<http://www.jihoceskskip.estranky.cz/>>.

SKIP Velká Morava. In *Knihovna Kroměřížska* [online]. 2010 [cit. 2010-11-09]. Dostupné z WWW: <<http://www.knihkm.cz/skip-velka-morava.html>>.

SODOMKOVÁ, Jana. Veřejná knihovna. In *KTD : Česká terminologická databáze knihovnictví a informační vědy (TDKIV)* [online]. Praha : Národní knihovna České republiky, 2003- [cit. 2011-01-01]. Dostupné z WWW: <http://aleph.nkp.cz/F/QC5BGXMFRNCAAYA6CSFUB1J6XRMU3UPUP2XBMUU7LFU/PKBI4K2-33275?func=find-aut-bib&find_request=ve%C5%99ejn%C3%A1^knihovna&find_code=TR&find_base=KTD>.

Svaz knihovníků a informačních pracovníků [online]. 2010 [cit. 2010-11-07]. Ediční komise. Dostupné z WWW: <<http://skip.nkp.cz/odbEdic.htm>>.

Svaz knihovníků a informačních pracovníků [online]. 2010 [cit. 2010-11-07]. Frankofonní klub v roce 2010. Dostupné z WWW: <<http://skip.nkp.cz/odbFra.htm>>.

Svaz knihovníků a informačních pracovníků [online]. 2010 [cit. 2010-11-07]. Historie a poslání SKIP. Dostupné z WWW: <<http://skip.nkp.cz/CoPosl.htm>>.

Svaz knihovníků a informačních pracovníků [online]. 2006 [cit. 2011-01-12]. Jubilejní 10. Týden knihoven 2004 - 2. až 9. října. Dostupné z WWW: <<http://skip.nkp.cz/akcTyden06.htm>>.

Svaz knihovníků a informačních pracovníků [online]. 2010 [cit. 2010-12-01]. Klub školních knihoven. Dostupné z WWW: <<http://skip.nkp.cz/odbKSK.htm>>.

Svaz knihovníků a informačních pracovníků [online]. 2010 [cit. 2010-12-03]. Klub vysokoškolských knihoven. Dostupné z WWW: <<http://ciks.vse.cz/skip/KVSK/>>.

Svaz knihovníků a informačních pracovníků [online]. 2010 [cit. 2011-01-01]. Kolektivní členové. Dostupný z WWW: <<http://skip.nkp.cz/kdoKC.htm>>.

Svaz knihovníků a informačních pracovníků [online]. 2010 [cit. 2010-12-09]. Plzeňský region. Dostupné z WWW: <<http://www.skip04.wz.cz/dokumenty.php>>.

Svaz knihovníků a informačních pracovníků [online]. 2001 [cit. 2011-01-12]. Proč týden knihoven? Dostupné z WWW: <http://www.nkp.cz/o_knihovnach/konsorcia/skip/tydenkn.htm#Proc>.

Svaz knihovníků a informačních pracovníků [online]. 7.4.2008 [cit. 2011-02-17]. Přehled aktivit knihoven k březnu-měsíci internetu 2008. Dostupné z WWW: <<http://skip.nkp.cz/akcBMI08.htm>>.

Svaz knihovníků a informačních pracovníků [online]. 2010 [cit. 2011-02-09]. Region č. 6 : výroční zpráva za rok 2009. Dostupné z WWW: <<http://tbeta.sweb.cz/SKIP/>>.

Svaz knihovníků a informačních pracovníků [online]. 2010 [cit. 2010-12-01]. Region Karlovy Vary. Dostupné z WWW: <<http://skip.nkp.cz/regKvary.htm>>.

Svaz knihovníků a informačních pracovníků [online]. 2010 [cit. 2010-12-09]. Region Praha. Dostupné z WWW: <<http://skip.nkp.cz/regPra.htm>>.

Svaz knihovníků a informačních pracovníků [online]. 2010 [cit. 2010-12-09]. Region Střední Čechy. Dostupné z WWW: <<http://skip.nkp.cz/regStr.htm>>.

Svaz knihovníků a informačních pracovníků [online]. 2010 [cit. 2010-12-01]. Sekce veřejných knihoven. Dostupné z WWW: <<http://skip.nkp.cz/odbSV.htm#cile>>.

Svaz knihovníků a informačních pracovníků [online]. 2010 [cit. 2010-12-09]. Sekce vzdělávání. Dostupné z WWW: <<http://skip.nkp.cz/odbVzdel.htm>>.

Svaz knihovníků a informačních pracovníků [online]. 2011 [cit. 2011-02-09]. Skupina pro komunitní aktivity. Dostupné z WWW: <<http://www.skipcr.cz/odborne-organy/sekce-verejnych-knihoven/skupina-pro-komunitni-aktivity/komunitni-knihovna>>.

Svaz knihovníků a informačních pracovníků [online]. 2001 [cit. 2011-01-12]. Týden knihoven 2001. Dostupné z WWW: <http://www.nkp.cz/o_knihovnach/konsorcia/skip/tyden2001.htm>.

Svaz knihovníků a informačních pracovníků [online]. 2002 [cit. 2011-01-12]. Týden knihoven 2002. Dostupné z WWW: <http://www.nkp.cz/o_knihovnach/konsorcia/skip/tyden2002.htm>.

Svaz knihovníků a informačních pracovníků [online]. 2003 [cit. 2011-01-12]. Týden knihoven 2003 - 6. až 9. října. Dostupné z WWW: <<http://skip.nkp.cz/akcTyden03.htm>>.

Svaz knihovníků a informačních pracovníků [online]. 2004 [cit. 2011-01-14]. Týden knihoven 2004 - 4. až 10. října. Dostupné z WWW: <<http://skip.nkp.cz/akcTyden04.htm>>.

Svaz knihovníků a informačních pracovníků [online]. 2005 [cit. 2011-01-14]. Týden knihoven 2005 - 3. až 8. října 2005. Dostupné z WWW: <<http://skip.nkp.cz/akcTyden05.htm>>.

Svaz knihovníků a informačních pracovníků [online]. 2007 [cit. 2011-01-12]. 1. až 7. října 2007 Týden knihoven – 11. ročník. Dostupné z WWW: <<http://skip.nkp.cz/akcTyden07.htm>>.

Svaz knihovníků a informačních pracovníků [online]. 2000 [cit. 2011-01-01]. Veřejné knihovny a reforma státní správy a samosprávy. Dostupné z WWW: <http://www.nkp.cz/o_knihovnach/konsorcia/skip/VerejSprava.htm>.

Svaz knihovníků a informačních pracovníků [online]. 27.1.2011 [cit. 2011-03-09]. Webovou divočinou. Dostupný z WWW: <<http://skip.nkp.cz/akcWdivoc11.htm>>.

Svaz knihovníků a informačních pracovníků [online]. 2009 [cit. 2010-12-09]. Zaměstnavatelská sekce. Dostupné z WWW: <<http://skip.nkp.cz/odbZam.htm>>.

VISK 2 : Program veřejné informační služby knihoven. In *Národní knihovna České republiky* [online]. c2008 [cit. 2011-01-20]. Dostupné z WWW: <<http://visk.nkp.cz/VISK2.htm>>.

Osobní a elektronická komunikace

BUDIŠOVÁ, Erika. RE: Informace o aktivitách [elektronická pošta]. Message to: Libuše Soukopová. 2011-02-17 [cit. 2011-02-20]. Osobní komunikace.

DAŇKOVÁ, Zdeňka. Informace o aktivitách [elektronická pošta]. Message to: Libuše Soukopová. 2011-01-31 [cit. 2011-02-17]. Osobní komunikace.

FIŠROVÁ, Lenka. RE: Informace o aktivitách [elektronická pošta]. Message to: Libuše Soukopová. 2011-01-18. [cit. 2011-02-10].

GALÁŠOVÁ, Jana. Informace o Městské knihovně Český Těšín [telefonická komunikace]. Libuše Soukopová. 16. března. 2011. Osobní komunikace.

HANÁČKOVÁ, Hana. RE: Statistiky Noci s Andersenem [elektronická pošta]. Message to: Libuše Soukopová. 2011-03-04 [cit. 2011-03-20]. Osobní komunikace.

JEMELKOVÁ, Marie. RE: Informace o aktivitách Městské knihovny v Hranicích [elektronická pošta]. Message to: Libuše Soukopová. 2011-02-01 [cit. 2011-02-01]. Osobní komunikace.

KAFKOVÁ, Tereza. RE: Informace o akcích [elektronická pošta]. Message to: Libuše Soukopová. 2011-02-15 [cit. 2011-02-18]. Osobní komunikace.

ORLICOVÁ, Milena. Informace o B4U Publishing [elektronická pošta]. Message to: Libuše Soukopová. 2011-02-11 [cit. 2011-02-13]. Osobní komunikace.

RAKOVÁ, Pavlína. Knihovna Petra Bezruče, Nádražní okruh 27, Opava. 28.1.2011. Osobní komunikace.

RAKOVÁ, Pavlína. Informace o akcích [elektronická pošta]. Message to: Libuše Soukopová. 2011-02-15 [cit. 2011-02-17]. Osobní komunikace.

SKLENÁŘOVÁ, Danuše. Obecní knihovna Pavlovice u Přerova 102. 21. února 2011. Osobní komunikace.

VESELÁ, Lada. Místní knihovna, Školní 5, Radslavice. 21. února 2011. Osobní komunikace.

Výroční zprávy

Výroční zprávy o činnosti SKIP 2002 - 2009 [online]. 2010 [cit. 2011-01-19]. Všechny dostupné z WWW: <<http://skip.nkp.cz/CoVyro.htm>>.

Výroční zprávy o činnosti SKIP 10 2001 - 2009 [online]. 2010 [cit. 2011-02-07]. Všechny dostupné z WWW: <<http://www.skip10.cz/archiv.html>>.

Zpráva o činnosti sekce veřejných knihoven 2008 [online]. 2009 [cit. 2011-01-12]. Dostupné z WWW: <<http://skip.nkp.cz/odbSV.htm>>.

Zpráva o činnosti sekce veřejných knihoven za rok 2009 [online]. 2010 [cit. 2010-11-08]. Dostupné z WWW: <<http://skip.nkp.cz/odbSV.htm>>.

Seznam tabulek a grafů

Graf č. 1 : Vývoj členské základny SKIP

Graf č. 2 : Vývoj členské základny SKIP 10

Graf č. 3 : Březen - měsíc internetu

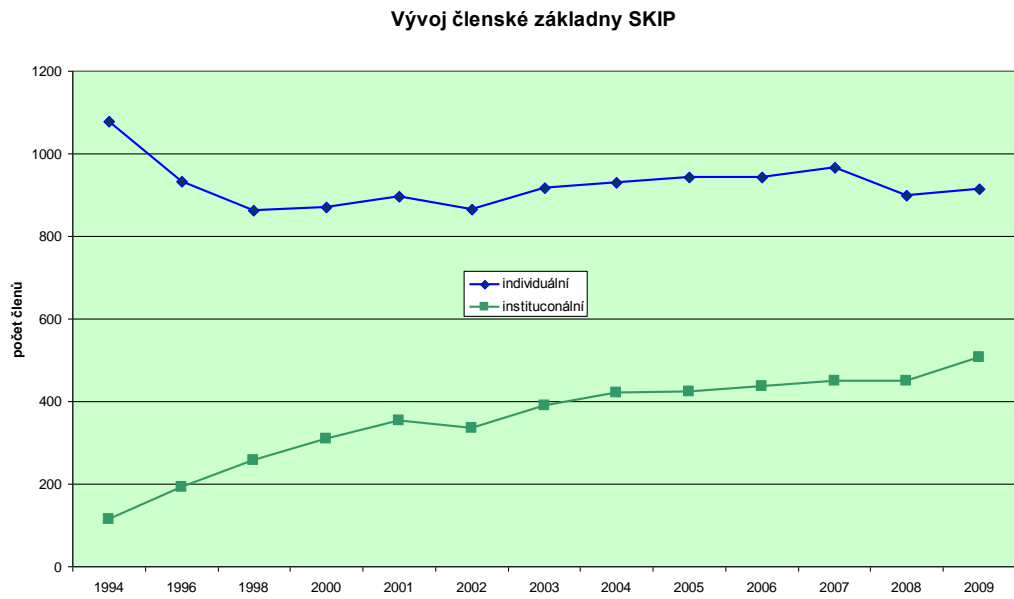
Graf č. 4 : Noc s Andersenem - celostátní

Graf č. 5 : Týden knihoven - celostátní

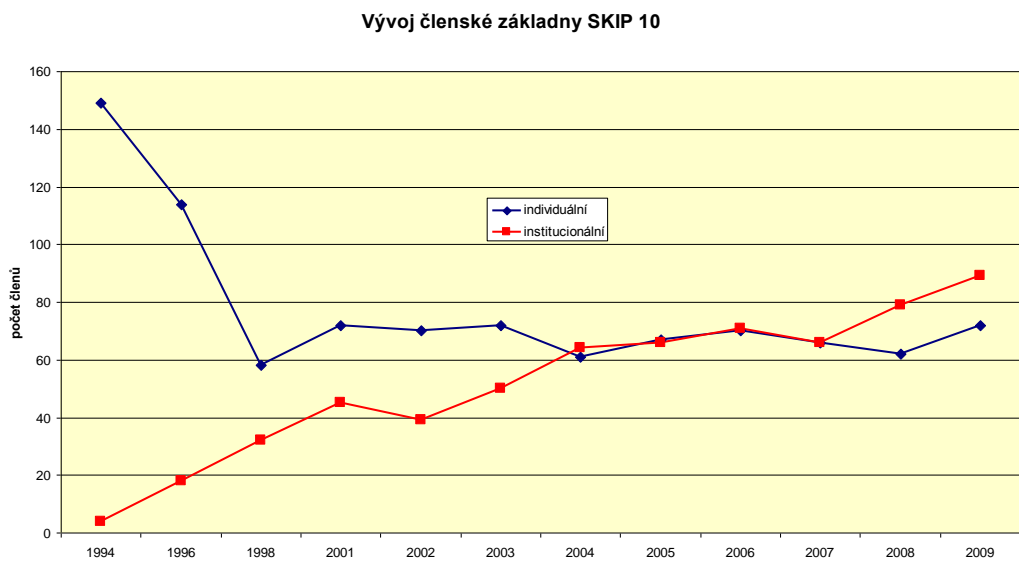
Seznam použitých zkratk

SKIP	Svaz knihovníků a informačních pracovníků
SKIP 10	Regionální pobočka Svazu knihovníků a informačních pracovníků Moravskoslezského a Olomouckého kraje
VISK	Veřejné informační služby knihoven
VISK 2	Veřejné informační služby knihoven - Program mimoškolního vzdělávání knihovníků
VISK 3	Veřejné informační služby knihoven - Program vytváření informačních center knihoven
VKIS	Veřejné knihovnické informační služby
KDK	Klub dětských knihoven
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
MK	Ministerstvo kultury
OSA	Ochranný svaz autorský
PIK	Projekt internetizace knihoven
VV	Výkonný výbor Svazu knihovníků a informačních pracovníků
RV	Regionální výbor Svazu knihovníků a informačních pracovníků
K 21	Knihovna 21 století
BMČ	Březen - měsíc čtenářů
BMI	Březen - měsíc internetu
VŘSČ	Velké říjnové společné čtení

Graf č.1

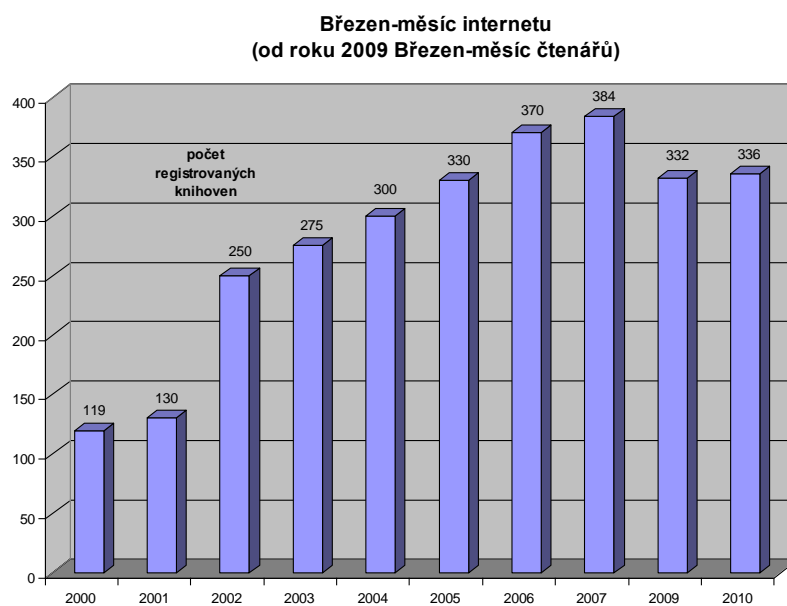

Graf č.2

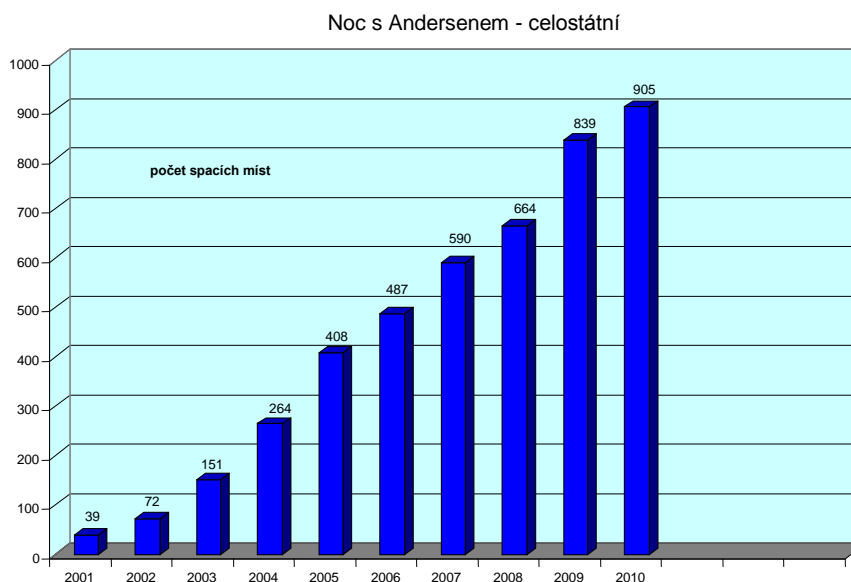

Graf č.3

Graf č.4

Zdroj :

HANÁČKOVÁ, Hana. RE: Statistika Noci s Andersenem [elektronická pošta].
Message to: Libuše Soukopová. 2011-03-04 [cit. 2011-03-20]. Osobní komunikace.

Graf č.5

